

“Lapsissa on tulevaisuus”
Varhaiskasvatus ja lastentarhanopettajien yliopistokoulutus
äitien näkökulmasta
Ella Eskeli ja Jenni Hakkarainen

Varhaiskasvatustieteen kandidaatintutkielma
Kevätlukukausi 2018
Kasvatustieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Eskeli, Ella & Hakkarainen, Jenni. 2018. "Lapsissa on tulevaisuus" Varhaiskasvatus ja lastentarhanopettajien yliopistokoulutus äitien näkökulmasta. Varhaiskasvatustieteen kandidaatintutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. 62 sivua + liitteet.

Varhaiskasvatus on viime aikoina ollut vahvasti esillä mediassa. Tämä on herättänyt julkista keskustelua, jossa lastentarhanopettajien koulutusta ja ammattia koskeva arvostuksen puute on ollut ilmiönä toistuva. Tässä tutkimuksessa kartoitimme äitien asenteita ja näkemyksiä varhaiskasvatuksen ja kotihoidon suhteesta, lastentarhanopettajien yliopistokoulutuksesta ja varhaiskasvatuksen vaikuttavuudesta. Tutkimusaineisto kerättiin keväällä 2018 Keski-Suomessa ja Keski-Pohjanmaalla asuvilta äideiltä (N = 101) standardoidulla verkkokyselylomakkeella, joka sisälsi Likert-asteikollisten väittämien lisäksi avoimia *Perustelu*-osioita. Aineisto analysoitiin käyttäen useita määrällisiä menetelmiä, sekä laadullista sisällönanalyysia.

Tulosten mukaan varhaiskasvatus nähtiin ennemmin lapsen oikeutena, kuin vanhempien työssäkäynnin mahdollistajana. Päivähoidon tarpeen koettiin olevan riippuvainen perheen tilanteesta ja kasvavan yli 3-vuotiaiden lasten kohdalla. Päivähoidon nähtiin kehittävän yli 3-vuotiaiden lasten sosiaalisia suhteita ja taitoja sekä esikoulu- ja kouluvalmiuksia. Määrällisen analyysin mukaan oikeuden päivähoitoon tulisi ulottua kaikille, mutta perusteluissa painotettiin päivähoiton kuuluvan ensisijaisesti opiskeleville ja työssäkäyville. Oikeuden päivähoitoon nähtiin olevan erityisesti lapsilla, joilla oli yksilöllisiä tuen tarpeita. Kotihoidon tukeen toivottiin muutoksia, joiden pohjalta olisi mahdollista hoitaa lasta kotona nykyistä pidempään. Nykyinen tuen määrä koettiin lapsen hoitomuodon valintaa rajoittavaksi.

Korkeakoulutetut, yli 26-vuotiaat ja monilapsiset äidit suhtautuivat lastentarhanopettajien yliopistokoulutukseen kaikista vastaajista myönteisimmin. Äitien mukaan yliopistokoulutusta ei pidetty riittävän käytännönläheisenä, mutta käytännön taidot nähtiin oppivan työn kautta. Useat äidit kokivat, ettei heillä ollut riittävästi tietoa yliopistokoulutuksen sisällöistä, kuten työharjoitteluiden ja työssäoppimisen määrästä. Korkeakoulutuksen nähtiin kuitenkin lisäävän varhaiskasvatuksen laatua ja tuovan syvällisempää tietoa työhön. Pedagoginen osaaminen koettiin tarpeelliseksi ja tärkeäksi varhaiskasvatuksessa.

Näyttää siltä, että varhaiskasvatuksen vaikutukset tunnistettiin ja lisäksi niihin suhtauduttiin myönteisesti. Nämä vaikutukset edellyttivät kuitenkin äitien mukaan laadukasta varhaiskasvatusta ja resurssien riittävyttä, kuten mallittaisia ryhmäkokoja. Äidit näkivät kotihoidolla olevan samanlaisia yhteiskunnallisia ja yksilöllisiä vaikutuksia kuin päivähoidolla. Investoimista varhaiskasvatukseen pidettiin kannattavana lasten tulevaisuuden kannalta.

Avainsanat: varhaiskasvatus, lastentarhanopettajakoulutus, kotihoito, äidit

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	5
2	VARHAISKASVATUS JA LASTENTARHANOPETTAJAKOULUTUS..	7
	2.1 Varhaiskasvatuksen historia ja nykytila.....	7
	2.2 Lastentarhanopettajakoulutus	14
3	VARHAISKASVATUKSEN LAATU JA MERKITYS	18
	3.1 Varhaiskasvatuksen tulee olla laadukasta ollakseen vaikuttavaa.....	18
	3.2 Varhaiskasvatuksen yksilölliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset.....	21
4	TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA -KYSYMYKSET.....	24
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	25
	5.1 Tutkimuksen lähestymistapa ja eteneminen	25
	5.2 Kyselylomaketutkimus	26
	5.3 Tutkittavat.....	28
	5.4 Luotettavuuden ja eettisyyden tarkastelu.....	29
	5.4.1 Reliabiliteetti	30
	5.4.2 Validiteetti	31
	5.5 Aineiston analyysi	33
	5.5.1 Määrällinen analyysi.....	33
	5.5.2 Laadullinen analyysi.....	34
6	TULOKSET.....	37
	6.1 Varhaiskasvatusta ja kotihoitoa koskevat asenteet ja näkemykset	37
	6.1.1 Varhaiskasvatus lasten oikeutena.....	37
	6.1.2 Subjekttiivinen päivähoito-oikeus kaikille ja kotihoidon tukeen muutoksia	38
	6.1.3 Päivähoidon tarve tilanneriippuvainen ja suurempi yli 3-vuotiailla lapsilla.....	39
	6.2 Lastentarhanopettajien yliopistokoulutusta koskevat asenteet ja näkemykset	41
	6.2.1 Yliopistokoulutukseen suhtautuvat myönteisimmin yli 26-vuotiaat, korkeasti koulutetut ja monilapsiset äidit	41

6.2.2	Ammattilaisten koulutustausta kiinnostaa ja yliopistokoulutuksen käytännönläheisyys mietityttä.....	44
6.2.3	Koulutus ja pedagoginen osaaminen nähdään tärkeänä	45
6.3	Varhaiskasvatuksen yksilöllisiä ja yhteiskunnallisia vaikutuksia koskevat asenteet ja näkemykset	46
6.3.1	Varhaiskasvatuksen vaikutukset tunnistetaan ja kotihoidon vaikutukset nähdään samankaltaisina	46
6.3.2	Varhaiskasvatukseen investoiminen kannattaa	48
7	POHDINTA.....	49
7.1	Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset.....	49
7.2	Tulosten luotettavuus, yleistettävyyys ja rajoitukset.....	54
7.3	Tutkimuksen anti ja jatkotutkimustarpeet	55
	LÄHTEET	57
	LIITTEET.....	63

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatus on viime aikoina saavuttanut paljon näkyvyyttä eri medioiden uutisotsikoissa. Puheenaiheiksi ovat nousseet muun muassa varhaiskasvatuksen ja sen henkilöstörakenteen kehittämistä koskevat suunnitelmat, ammattilaisten palkkaus ja päiväkotien resurssien puutteellisuus (esim. Aamulehti 2017, Aamulehti 2018, HS 2018). Aiheet ovat herättäneet niin varhaiskasvatuksen ammattilaiset kuin kansalaiset pohtimaan, mikä lopulta onkaan lasten etu. Keskusteluja aktiivisesti viimeisen opiskeluvuotemme ajan seuranneena olemme törmänneet useisiin kommentteihin, joista välittyy varhaiskasvatusta sekä lastentarhanopettajan ammattia ja koulutusta väheksyvä sävy. Ilmiön toistuvuus herätti mielenkiinnon lähteä selvittämään, mistä tällaiset asenteet ja arvostuksen puute oikein kumpuavat.

Lastentarhanopettajien ammatin väheksyntää on tapahtunut jo useamman vuosikymmenen ajan. Pienten lasten kasvatustyössä käytännöllisen osaamisen sekä teoreettiseen koulutukseen perustuvan osaamisen välinen raja on nähty häilyvänä ja työn koostuvan hyvin yleisistä tiedoista ja taidoista. Lisäksi hoivan korostus on aikoinaan vähentänyt ammatillisen kelpoisuuden vaatimuksia. (Kinno & Palonen 2012, 240.)

Varhaiskasvatustyötä ohjaavaksi asiakirjaksi laadittiin vuonna 2016 ammattilaisia velvoittava *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet*, joka on tuonut alalle uudenlaisia vaatimuksia ja samalla lisännyt lastentarhanopettajien työn vastuullisuutta. Samalla on alettu tunnistamaan sekä korostamaan pedagogiikan, laadukkaan varhaiskasvatuksen ja koulutetun henkilökunnan vaikutuksia niin lasten kehityksen, koulutuksellisen tasa-arvon ja useiden yhteiskunnallisten hyötyjen näkökulmista (ks. Heckman 2013 & OECD 2015).

Laadukasta varhaiskasvatusta pyritään toteuttamaan usein ympäristössä, jossa resurssit saattavat olla puutteellisia. Vaikka tutkimukset osoittavatkin investoinnin varhaiskasvatukseen maksavan itsensä myöhemmin takaisin jopa moninkertaisena (ks. Heckman 2013), ei se ole näkynyt vahvasti valtion ja kuntien budjettiratkaisuissa. On selvää, ettei arvostus ole kulkenut samaa tahtia

lisääntyneen tutkimustiedon sekä työn ja ammatillisten vaatimusten lisääntymisen kanssa.

Tuoreessa valtakunnallisessa varhaiskasvatuksen henkilöstöä ja lapsen tuen toteuttamista koskevassa selvityksessä ilmeni, että moni varhaiskasvatuksen ammattilainen on suunnitellut alanvaihtoa tulevan 10 vuoden sisällä heikon yhteiskunnallisen arvostuksen sekä palkkauksen vuoksi. Suurin osa heistä oli lastentarhanopettajia. (Eskelinen & Hjelt 2017, 47.) Verrattuna muihin Pohjoismaihin sekä EU- ja OECD-maihin, Suomessa lastentarhanopettajien suhteellinen palkkataso sijoittuu selvästi keskiarvojen alapuolelle (OECD 2017, 374-376).

Sillä, millaisena ja miten tärkeänä varhaiskasvatus nähdään, on merkittäviä vaikutuksia alaa koskeviin poliittisiin päätöksiin ja ratkaisuihin. Sillä on lisäksi vaikutusta siihen, miten koulutetut henkilöt pysyvät alalla, miten laatukriteerit toteutuvat ja minkälaiseksi ympäristöksi päivähoidon lapsille lopulta rakentuu. (esim. Eskelinen & Hjelt 2017, Kinon & Palonen 2012, Onnismaa, Paananen & Lipponen, 2014.)

Selvitämme tässä tutkimuksessa äitien asenteita ja näkemyksiä varhaiskasvatuksesta ja lastentarhanopettajien yliopistokoulutuksesta. Äidit nähdään yhä tänäkin päivänä lasten ensisijaisina kasvattajia ja heidän elämänsä avainhenkilöinä (Alasuutari 2003, 16-17). Tutkimuksessamme on myös vahvasti esillä varhaiskasvatuksen ja kotihoidon välinen suhde, joka on suomalaisessa keskustelussa esiintynyt hyvin mustavalkoisena. Ammattilaisten toteuttama varhaiskasvatus ja vanhempien toteuttama kotikasvatus nähdään usein toistensa vastakohdina, vaikka niitä voitaisiin yhtä hyvin tarkastella lapsen elämänpiiriä ja hyvinvointia rikastuttavina asioina. (Karila, Kosonen & Järvenkallas 2017, 14.)

Teoriaosuutta värittämään olemme lisänneet nettikirjoitteluista poimittuja kommentteja, joiden sisältämiä teemoja on esiintynyt varhaiskasvatusta tai varhaiskasvatuksen ammattilaisten korkeakoulutusta koskevien uutisten yhteydessä. Näiden pohjalta lukijan on myös helpompi ymmärtää kyselylomakkeemme sisältämiä väittämiä.

2 VARHAISKASVATUS JA LASTENTARHANOPETTAJAKOULUTUS

2.1 Varhaiskasvatuksen historia ja nykytila

Päivähoidon alkutaival

Varhaiskasvatukselle suunnatut tehtävät ja tavoitteet ovat painottuneet erilaisina eri aikoina. Päivähoidon palvelujärjestelmän syntyhistoria ulottuu Suomessa sotien jälkeiseen yhteiskunnan, hyvinvointivaltion jälleenrakentamisen ja teollistumisen kauteen. (Alila, Eskelinen, Estola, Kahiluoto, Kinos, Pekuri, Polvinen, Laaksonen & Lamberg 2014, 8.) Perheiden muuttaessa maalta kaupunkeihin ja naisten siirtyessä työmarkkinoille, muodostui tarve lasten päivähoidolle. Tämän yhteiskunnallisen tilanteen vallitessa ryhdyttiin rakentamaan päivähoitojärjestelmää, jonka kautta pyrittiin vastaamaan kansalaisten tarpeeseen. (Alila ym. 2014, 8; Kinos 1997, 109.)

Ideologia päivähoitopalvelun syntymisen pohjalla on ollut vahvasti työvoima- ja sosiaalipoliittinen. Varhaiskasvatuksen työvoimapoliittinen tehtävä korostaa sitä, että päivähoidon tarkoituksena on tarjota lapsille turvallinen ympäristö vanhempien työssäolon tai opiskelun ajaksi (Alila ym. 2014, 8, 11; Kinos 1997, 116.) Sosiaalipoliittinen tehtävä taas viittaa päivähoidon rooliin lapsiperheiden tukijana yhdessä muiden lapsi- ja perhepalveluiden kanssa, johon liittyy myös kiinteästi lastensuojelullinen näkökulma (Alila ym. 2014, 11).

Vuonna 1973 asetettiin Laki lasten päivähoidosta (1973/36), joka määritteli päivähoidolle sitä tarvitsevien kansalaisten sosiaalipalveluna toimimisen lisäksi kasvatuksellisen tehtävän. Kasvatukselliset tavoitteet tosin lisättiin lakiin kymmenen vuotta myöhemmin, vuonna 1983. Kasvatukselliset tavoitteet tukivat jokseenkin lapsinäkökulmaa, josta käsin tarkasteltuna päiväkotia voitiin nähdä lisäksi instituutiona, joka tarjosi puitteet varhaiskasvatuksen toteuttamiselle. (Alila ym. 2014, 9; Karila, Kinos, Niiranen & Virtanen 2003, 116; Onnismaa ym. 2014, 8, 10.) Lain voimaantulo ei kuitenkaan kasvatuksellisista tavoitteista huoli-

matta häivyttänyt päivähoitoa koskettavaa vahvaa sosiaalihuollollista näkökulmaa. Tämän sijaan kasvatuksellinen näkökanta jäi yhä selkeästi sosiaalihuollolisten ja hoidollisten aspektien varjoon. (Alila ym. 2014, 12.)

Subjektiiivinen päivähoito-oikeus

Vuosien 1985-1995 aikana päivähoito alkoi vaiheittain muuntua tarveharkintaisesta sosiaalipalvelusta kohti lapsen subjektiivista oikeutta. Lakiin lasten päivähoidosta (1973/36) lisättiin myöhemmin subjektiivisen oikeuden periaate. (Onnismaa ym. 2014, 9-10.) Tutkimusten mukaan subjektiivinen päivähoito-oikeus tukee tasa-arvoisuutta. Se on aikaisemmin taannut kaikille pienten lasten vanhemmille oikeuden saada kunnan järjestämä päivähoitopaikka lapselle perheen sosioekonomisesta asemasta tai asuinpaikasta riippumatta. (Alila ym. 2014, 34, 162; Karila 2016, 42.) Aluksi subjektiivinen päivähoito-oikeus kosketti vain alle 3-vuotiaiden lasten perheitä, mutta vuodesta 1995 eteenpäin se oli kaikkien alle kouluikäisten lasten perheiden ulottuvilla (Onnismaa ym. 2014, 10).

Päivähoito-oikeutta rajattiin uudelleen valtaosassa Suomen kunnista vuonna 2016 kahteenkymmeneen tuntiin viikossa niiden perheiden osalta, joissa vanhemmat eivät ole kokoaikatyössä tai opiskele päätoimisesti. Lisäksi oikeus esiopetuksen rinnalla järjestettävään osa-aikaiseen varhaiskasvatukseen tällaisten perheiden kohdalla poistettiin. (Karila, Kosonen & Järvenkallas 2017, 16-17.) Kansainvälisten laatusuosituksen ja tutkimustiedon perusteella nykyinen rajausta kallistuu sellaisten lasten suuntaan, joille varhaiskasvatukseen osallistuminen saattaisi tuottaa eniten hyötyä (Karila 2016, 42).

Sosiaalipalvelusta kohti kasvat- ja koulutusjärjestelmää

Esiopetus on kuulunut opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan muuhun varhaiskasvatukseen verraten huomattavasti varhaisemmassa vaiheessa. Sosiaali- ja terveysministeriö toimi pitkään varhaiskasvatuksen liittyvää politiikkaa ohjaavana ministeriönä. Politiikkaohjaus alkoi haarautua, kun 6-vuotiaiden lasten maksuton esiopetus lisättiin perusopetuslakiin vuonna 1998, jossa se määriteltiin osaksi opetusministeriön toimialaa. (Alila ym. 2014 10, 15; Niikko 2001, 20;

Onnismaa ym. 2014, 10.) Perusopetuslain (628/1998) muutoksen myötä kunnat velvoitettiin järjestämään esiopetusta vuodesta 2001 alkaen ja esiopetuksesta alkoi muodostua kiinteä osa koulutusjärjestelmää. Vuonna 2000 Opetushallitus julkaisi ensimmäisen esiopetusta järjestäviä tahoja velvoittavan asiakirjan - *Esiopetussuunnitelman perusteet*, jota on uudistettu vuosina 2003, 2009 ja 2014. (Alila ym. 2014 10, 15.) Vuodesta 2015 eteenpäin esiopetus on ollut velvoittavaa kaikille 6-vuotiaille lapsille 20 tunnin verran viikossa (Karila ym. 2017, 62-63).

Merkittäviä varhaiskasvatuksen kehitykseen vaikuttaneita muutoksia on ajoittunut myös aivan lähivuosiin. Vuoden 2013 alusta lasten päivähoitoa ja varhaiskasvatusta koskeva lainsäädännön valmistelu sekä valtakunnallinen hallinto ja ohjaus siirtyivät sosiaali- ja terveysministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriöön (Karila 2016, 6; Karila ym. 2017, 16). Edellä mainitun muutoksen myötä varhaiskasvatus ei lukeudu enää sosiaalipalveluksi. Hallinnon siirto poikkeaa sosiaalidemokraattisesta polkuriippuvuudesta, jossa korostui erityisesti päivähoidon sosiaalipalvelullinen luonne. Siirto mukailee globaalia kehitystrendiä, jossa painotetaan elinikäistä oppimista ja inhimilliseen pääomaan investoimista. (Onnismaa ym. 2014, 10.)

Elokuussa vuonna 2015 varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä uudistettiin ja lain toisen osan valmistelu on yhä osittain kesken. Uuden lain olisi määrä astua voimaan syksyllä 2018. (Karila ym. 2017, 16-18; OAJ 2018.) Lisäksi vuonna 2015 varhaiskasvatuksen sisällöllinen ohjaus siirtyi Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta Opetushallitukselle. Varhaiskasvatusta toteuttavien tahojen toimintaa valtakunnallisesti ohjaavana asiakirjana on toiminut *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet*, joka laadittiin ensimmäisen kerran vuonna 2003 ja jota uudistettiin vuonna 2005. (Karila 2016, 6; Lastentarhanopettajaliitto 2005, 5.) Vuonna 2016 Opetushallituksen työryhmä laati uusimman version, joka otettiin käyttöön paikallistasolla elokuussa 2017. Erona aiempien vuosien Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin on se, että uusi asiakirja on kaikkia varhaiskasvatuksen ammattilaisia velvoittava entisen informaatio-ohjauksen sijasta. (Karila 2016, 6.)

Aikaisemmin mainitut varhaiskasvatuksen kehitykseen vaikuttaneet tekijät ovat muuttaneet varhaiskasvatuksen asemaa sekä vahvistaneet varhaiskasvatuksen linkittymistä osaksi suomalaista kasvatusta- ja koulutusjärjestelmää. Nykyinen varhaiskasvatustilanne (8.5.2015/580 1§) määrittelee varhaiskasvatuksen lapsen suunnitelmalliseksi ja tavoitteelliseksi hoidon, kasvatuksen ja opetuksen muodostamaksi kokonaisuudeksi, jossa pedagogiikka on avainasemassa. Sen tavoitteena on edistää lapsen hyvinvointia sekä tukea kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatusta järjestetään pääosin päiväkodeissa ja perhepäivähoidoissa, mutta sitä voidaan toteuttaa myös kerho- ja leikkitoiminnan kautta. (Karila ym. 2017, 18; Opetushallitus 2018.)

Kohti lapsen oikeutta

”Koko varhaiskasvatustilanne on höpöhöpöä. Ennen alakoulua lapsi ei tarvitse mitään muuta kuin turvallisen ympäristön ja luotettavat henkilöt ympärilleen. Hänen hetkellä lapsi tarvitsee syliä. Kasvatustapahtuu, ja sen tulee jatkossakin tapahtua kotona. Vanhempien vastuuta omien lasten kasvattamisesta ei pidä siirtää yhteiskunnalle.” - Nimetön, Aamulehti 12.9.2017

Yksi merkittävimmistä muutoksista varhaiskasvatuksen kehityksellä on ollut se, että varhaiskasvatustilanne ja siihen osallistuminen määritellään nykyisin jokaisen alle kouluikäisen lapsen oikeudeksi (Karila 2016, 42; Opetushallitus 2018). Tästä perspektiivistä tarkasteltuna lapset nähdään perheensä jäsenenä olon lisäksi kansalaisina, joilla on omana itsenään oikeus laadukkaaseen ja rikkaaseen elämään sekä sivistykseen. Varhaiskasvatustilanne nähdään myös keskeisenä vaikuttajana syrjäytymisen ehkäisemisessä sekä koulutuksellisen tasa-arvon mahdollistajana. (Karila ym. 2017, 11.) Aikaisemmin toimmekin esille, että varhaiskasvatustilanteen hallinnon siirto Opetus- ja kulttuuriministeriöön mukaili kansainvälistä kehitystrendiä, jossa painottui erityisesti elinikäinen oppiminen ja inhimilliseen pääomaan investoiminen (Onnismaa ym. 2014, 10). Karilan ym. (2017, 394) mukaan edellä mainittuja asioita korostetaan tänä päivänä myös suomalaisessa varhaiskasvatustilanteessa ja varhaiskasvatustilanne nähdään kannattavana sijoituksena. Siitä huolimatta tämä linjaus ei ole saavuttanut hallitsevaa ja yksiselitteistä asemaa.

Yhteiskunnalla on suuri vaikutus lapsiperheiden valinnan mahdollisuuksiin heitä koskevien taloudellisten päätösten kautta (Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999, 3). Päivähoito on ollut koko olemassaoloaikansa ideologinen ja puoluepoliittinen kysymys, joka jakaa mielipiteitä (Kinos & Palonen 2012, 245). Lastenhoidon politiikkaa on maassamme sävyttänyt tietynlainen kahtiajako, jossa valtio ja kunnat pyrkivät tukemaan taloudellisin tuin pienten lasten kotihoitoa. Samalla kuitenkin subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen, esiopetuksen velvoittavuus sekä ajatus varhaiskasvatuksesta investointina tulevaisuuteen painottavat implisiittisesti palvelun kasvatuksellista merkitystä sekä osittain suuntaavat sen käyttöä. Kahtiajakoa sävyttävä toiminta ja keskustelut eivät rajoitu vain ja ainoastaan politiikkaan, vaan samaiset aiheet ovat puhututtaneet lisäksi kansalaisia. Keskusteluissa on noussut usein esiin ammattilaisten toteuttaman varhaiskasvatuksen ja kotikasvatuksen vastakkainasettelu. (Karila 2016, 31; Karila ym. 2017, 14.)

Varhaiskasvatus ja kotihoito

“Mikä ihmeen varhaiskasvatus. Kasvatushan on kotien tehtävä ja kuuluu sekä äidille että isälle. Ennen puhuttiin päivähoidosta. Onko nyt otettu kasvatus yhteiskunnan tehtäväksi. Haluavatko kaikki vanhemmat luovuttaa lapsensa yhteiskunnan kasvatettavaksi? Mihin tällä yhteiskunnan kasvatusvastuun kaappaamisella pyritään?” - Nimi muuttunut, Kaleva 4.2.2018

Verraten muihin EU jäsenmaihin sekä Pohjoismaihin, lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen on Suomessa selkeästi alhaisempaa (Karila ym. 2017, 14). On yleistä, että erityisesti alle 3-vuotiaita lapsia hoidetaan kotona kotihoidon tukeen turvautuen päivähoitoon osallistumisen sijaan (Karila, Eerola, Alasuutari, Kuukka & Siippainen 2017, 394).

Suomalaisessa CHILDCARE -tutkimushankkeessa selvitettiin, minkälaisia varhaiskasvatus- ja lastenhoitoratkaisuja 1-vuotiaiden lasten perheissä on. Tulosten mukaan vanhempien koulutus vaikutti siihen, hoidettiin lasta kotona vai osallistuiko hän kodin ulkopuoliseen hoitoon. Mitä matalampi koulutus vanhemmillä oli, sitä todennäköisemmin lasta hoidettiin kotona. (Hietämäki, Kuusiholma, Räikkönen, Alasuutari, Lammi-Taskula, Repo, Karila, Hautala, Kuukka,

Paananen, Ruutiainen & Eerola, 2017, 67.) Lisäksi tutkimushankkeen mukaan äidit kokivat velvollisuudekseen lasten hoidon kotona isien sijaan (Hietamäki ym. 2017, 68-69). Kotihoidon keskeisimpiä syitä olivat muun muassa henkilökohtainen halu lapsen kotihoitoon, varhaiskasvatuksen puutteellinen laatu tai sen vastaamattomuus vanhempien odotuksiin. Vaikka yhteiskunnan tukea pidettiin merkittävänä sen mahdollistaessa lasten kotihoidon, yli puolet vanhemmista oli sitä mieltä, että kotihoidon tuen määrä oli riittämätön. (Hietamäki ym. 2017, 70-71.)

Varhaiskasvatuksella on vahva kasvatuksellinen sekä kehitystä ja oppimista tukeva rooli lasten elämässä (Tiilikka 2008, 38). Kun lapsi aloittaa päivähoidon, varhaiskasvatuksen henkilökunta jakaa yhteisen kasvatusvastuun vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön kautta. Kasvatusyhteistyön avulla pyritään takaamaan yhteinen sitoutuminen lapsen turvallisen ja terveen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 32-33.) Lasten kasvatuksen ammatillistuminen onkin johtanut siihen, ettei lapsen kasvatusta ole enää niin yksityistä tai ainoastaan perheen oma asia (Tiilikka 2005, 37; Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999, 5).

Yhteiskunnan ja vanhemmuuden muuttuessa on alettu esittää ajatuksia vanhemmuuden heikentymisestä ja kasvatusvastuun luovuttamisesta yhteiskunnan kasvatusinstituutioille (Tiilikka 2005, 38; Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999, 5). Keltikangas-Järvinen onkin todennut, että Suomessa päivähoidon liittyvät keskustelut keskittyvät usein vanhempien syyllistämiseen. Tyypillisesti lähdetään vertailemaan työssäkäyvän äidin ja kotiäidin rooleja sekä niiden keskinäistä "paremmuutta" lapsen kasvatuksessa. Keltikangas-Järvinen painottaakin sitä, että tällaisten keskusteluiden sijaan olisi tärkeämpää panostaa laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Laadulla pyrittäisiin takaamaan se, ettei vanhempien tai erityisesti äitien tarvitsisi kokea syyllisyydentuntoa siitä, että heidän lapsensa osallistuvat varhaiskasvatukseen. (Väestöliitto 2012.)

Varhaiskasvatuksen tulevaisuuden näkymät

Tällä hetkellä varhaiskasvatuksen kentällä on käynnistymässä uusia suuntia ja kehitystä varhaiskasvatustalain sekä varhaiskasvatussuunnitelman uudistamisen myötä. Julkisissa keskusteluissa on noussut esiin erilaisia teemoja koskien varhaiskasvatuksen merkitystä, järjestämistä, maksuja sekä yhä enenevässä määrin myös pedagogiikkaa. (Karila ym. 2017, 17.) Karila, Kosonen ja Järvenkallas ovat opetusministerin pyynnöstä toteuttaneet vuoden 2017 kesäkuussa varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartan vuosille 2017-2030, joka sisältää ehdotuksia varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostamisesta sekä päiväkotien henkilöstön osaamisen, rakenteen ja koulutuksen kehittämisestä. (Karila ym. 2017, 9).

Tiekartan julkaiseminen sai varsin kriittisen vastaanoton päiväkodin henkilöstöltä sen sisältäessä ehdotuksen nimikkeiden ja työnkuvan painotusten tarkennuksista. Taustalla on ajatus kehittää varhaiskasvatuksen henkilöstörakennetta siihen suuntaan, että eri ammattikuntien edustajien koulutuksien vahvuudet tulisivat monipuolisemmin hyödynnettyä ja jokaisen varhaiskasvatuksen ammattilaisen tehtäväkuva ja vastualueet muodostuisivat tarkkarajaisemmaksi (Karila ym. 2017, 81, 99). Pedagogiikan merkityksen vahvistuessa varhaiskasvatuksen kentällä on yhä enenevässä määrin noussut esiin puute pedagogisesta osaamisesta, johon pyritään lähitulevaisuudessa vastaamaan muun muassa lisäämällä yliopistoihin lastentarhanopettajakoulutuksen aloituspaikkoja sekä kehittämällä varhaiskasvatuksen koulutusten sisältöjä. (Karila ym. 2017, 99-101.) Onkin siis mielenkiintoista nähdä, mihin suuntaan varhaiskasvatuksen kehityspolku johtaa.

2.2 Lastentarhanopettajakoulutus

Lastentarhanopettajaksi yliopistosta

”Miksi lastentarhanopettajat tarvitsevat yliopistokoulutusta? Lastenhoitajat tekevät yhtä hyvin samoja töitä.” - Yksilö ratkaisee, ei koulu, KSML 9.9.2017

Vuonna 2017 juhlistettiin lastentarhanopettajakoulutuksen 125-vuotista taivalta. Koulutus sai alkunsa siitä, kun 1880-luvun lopulla Hanna Rothman ja Elisabeth Alander toivat Suomeen saksalaisen Friedrich Fröbelin pedagogiikkaan perustuvan lastentarha-aatteen, jonka piirteet näkyvät vielä tämänkin päivän varhaiskasvatuksessa (Brotherus 2012; Hänninen & Valli 1986, 59; OECD 2000, 18). Vuonna 1892 perustettiin ensimmäinen lastentarhanopettajakoulutus Helsinkiin, Sörnäisten kansanlastentarhan yhteyteen. Koulutuksen tavoitteena oli tarjota op-
pilaille käytännöllis-teoreettiset valmiudet itsenäiseen työskentelyyn opettajina ja johtajina päiväkodeissa - sekä niiden perustajina. Päivähoitojärjestelmän rakentumisvaiheessa lastentarhanopettajien tarve kasvoi huomattavasti ja näin lastentarhanopettajakoulutus alkoi vähitellen laajentua ympäri Suomea. Koulutus ja sen sisältö säilyivät suhteellisen samankaltaisina 1960-luvun lopulle saakka, luukuunottamatta psykologis-pedagogisten opintojen painotuksen lisääntymistä. (Brotherus 2012.)

Lastentarhanopettajien tarve kasvoi uudelleen vuonna 1973 Päivähoitolain astuttua voimaan ja tällöin lisättiin reippaasti lastentarhanopettajien koulutusmääriä (Brotherus 2012; Hänninen & Valli 1986, 239). Henkilöstöpulaa pyrittiin helpottamaan järjestämällä lisäksi poikkeuskoulutusta ja näin myös sosiaalikasvattajat saivat kelpoisuuden lastentarhanopettajan tehtäviin (Hänninen & Valli 1986, 238; Lastentarhanopettajaliitto 2005, 5). Koulutusta pyrittiin uudistamaan vähitellen ja vuonna 1983 se pidentyi kolmevuotiseksi entisen kahden vuoden sijasta lastentarhanopettajien työn vaativuuden lisääntyttyä (Brotherus 2012; Hänninen & Valli 1986, 238-239; Lastentarhanopettajaliitto 2005, 5). Koulutuksen keskeisinä sisältöinä olivat tällöin yleishumanistiset opinnot, joissa painottui esimerkiksi yksilöllisten vuorovaikutustaitojen kehittäminen (Brotherus 2012).

1990-luvun alku on ollut merkittävää aikaa varhaiskasvatuksen akatemisoitumisen kannalta. Valtioneuvoston vuonna 1990 eduskunnalle antama koulutuspoliittinen selonteossa *”Suomen koulutusjärjestelmä, koulutuksen taso ja kehittämislinjaukset”* todettiin, että lastentarhanopettajien opintoja tulisi kehittää ammatillisena, kasvatusta- ja käyttäytymistieteelliseen tutkimukseen tukeutuvana koulutuksena. Lisäksi opettajille tulisi turvata samanlainen tieto- ja asennepohja koko kasvatustieteellisessä. (Kinos & Palonen 2012, 243.)

Vuonna 1995 lastentarhanopettajakoulutus siirtyi yliopistoon muiden opettajakoulutusten yhteyteen ja tutkinto muuttui alemman korkeakoulututkinnon tasoiseksi mahdollistaen opintojen jatkamisen ylempään korkeakoulututkintoon sekä tohtoriopintoihin (Alila ym. 2014, 17; Brotherus 2012 & OECD 2000, 63). Tämä hetki merkitsi alkua alan akatemisoitumiselle, jolla on ollut suuri vaikutus varhaiskasvatukseen nykyiseen tilaan – esimerkiksi räjähdysmäisen alaa koskevan tutkimuksen ja kirjallisuuden kasvun kautta (Alila ym. 2014, 17).

”Noo, aina on äidit osanneet hoitaa lapsensa ilman yliopistokoulutusta. Lapselle tärkeintä on laulu ja kaikki. Alakoulussa tarvii oppia vähän laskemaan, lukemaan ja tietysti luistelemaan. Entisajan yläkoulussa aletaan oppimaan. Ei se lapsuus ole liian pitkä aika ilman kasvatuksellisia tavoitteita.” – Nimetön, 6.2.2018 Aamulehti

Varhaiskasvatukseen ammattilaisten tutkinnot

Tällä hetkellä lastentarhanopettajana voi toimia vähintään varhaiskasvatukseen kandidaatintutkinnon suorittanut lastentarhanopettaja sekä sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut sosionomi, jonka opintoihin on sisältynyt vähintään kuudenkymmenen opintopisteen suuruinen määrä varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneita opintoja (29.4.2005/272 §7). Tämän lisäksi lastentarhanopettajina toimii myös vanhemman koulutuksen käyneitä sosiaalikasvattajia ja opistotason suorittaneita lastentarhanopettajia. Lastentarhanopettajan yliopistokoulutus ja sosionomi (AMK)-koulutuksen teoriapohjat ovat varsin erilaisia, mutta antavat kelpoisuuden samoihin työtehtäviin. (Alila ym. 2014, 17.)

Kasvatustieteen kandidaattien ja maisterien koulutus pohjautuu kasvatusta- ja varhaiskasvatustieteeseen, joita täydentävät yhteiskunnallis-humanistiset

opintojaksot. Sosionomien (AMK) koulutuksen teoria perustuu yhteiskunta- ja sosiaalitieteisiin. (Alila ym. 2014, 17; Karila ym. 2017, 82.) Lastentarhanopettajien rinnalla työskentelee lastenhoitajia, jotka voivat olla koulutukseltaan lasten ja nuorten hoitoon ja kasvatukseen suuntautuneita lähihoitajia tai lastenohjaajia. Lähihoitajatutkinto on laaja-alainen sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto, johon lukeutuvat suuntautumisopinnot jonkin erityisosaamisen alalta. (Alila ym. 2014, 17.)

Hämärtyneet työroolit

”Hulluksi menee. Ei pelkät paperit takaa riittävää pätevyyttä. Nykyään lastenhoitajatkin ovat niin moniammatillisia, että he tekevät ihan samaa työtä kuin lastentarhanopettajat, poikkeuksiakin toki löytyy, mutta vähemmän.” – Hoitsu, Aamulehti 6.2.2018.

Varhaiskasvatuksen ammattilaisten erilaiset koulutustaustat voidaan nähdä varhaiskasvatuksen laatua edistävänä tekijänä, mikäli kaikkien osaaminen hyödynnetään sekä vastuut, tehtävät ja ammattiroolit toteutuvat arjessa tarkoituksenmukaisesti. Nykyään varhaiskasvatuksessa korostuu pedagogiikka, jonka toteutumisesta lapsiryhmän arjessa vastaavat lastentarhanopettajat toimien tiimiensä pedagogisina johtajina. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 17.) Suomalaisessa varhaiskasvatuksessa tiimityöskentely nähdään yhtenä työn kulmakivenä. Jostakin syystä ammattilaisten työroolit ovat alkaneet osittain hämärtyä niin ammattikunnan sisällä, kuin kansalaistenkin puheessa. Työyhteisöissä on kuljettu askeleittain kohti ”kaikki tekee kaikkea” -kulttuuria, mikä korostaa toisaalta virheellisesti yhtäläistä vastuuta pedagogiikasta tiimin jäsenten kesken. (Heikka 2016, 37; Karila & Kupila 2010, 59.)

Samalla varhaiskasvatukseen liittyviä työtehtäviä, vastuita ja velvoitteita on alkanut ohjata entistä enemmän työvuorot ammatillisen koulutuksen ja osaamisen sijaan (Karila 2016, 39). Karilan ja Kupilan (2010, 70) tutkimuksessa ilmeni, että tämän tyyppisen työskentelykulttuurin vallitessa varhaiskasvatuksen ammattilaisten erityisosaaminen jää melko jäsentymättömäksi. Tämä vaikuttaa puolestaan siihen, miten erilaisia näkökulmia ja koulutuksen tuoman osaa-

misen ydinalueita lopulta onnistutaan moniammatillisessa työyhteisössä hyödyntämään (Karila 2016, 39). Edellä mainitut asiat voivat olla osasyitä siihen, miksi varhaiskasvatuksen henkilökuntaa kutsutaan usein yleisnimikkeellä "hoitaja". Esikoulussa varhaiskasvatuksen henkilökunnan roolit nähdään kuitenkin selkeämpinä eli hoitajan ja opettajan nimikkeet ja työnkuvat erotetaan paremmin toisistaan (Kinos 2008, 236).

Aho ja Kosonen (2017) selvittivät Pro gradu -tutkielmassaan, min-kälaisia käsityksiä lastentarhanopettajista nousi esiin internet- ja sanomalehtikeskusteluissa. Tutkimuksessa ilmeni, että kaikkein yleisin nimike, jota lastentarhanopettajista käytettiin, oli edelläkin mainittu hoitaja. Aho ja Kosonen tuovat pohdinnassaan kuitenkin esiin, että hoitaja -nimikkeellä on lisäksi saatettu viitata yleisesti ottaen koko varhaiskasvatuksen henkilöstöön. Tulokset voivat antaa viitteitä siitä, että varhaiskasvatustyön nähdään yhä painottuvan hoitoon ja huolenpitoon tai koko henkilökunnan käsitetään olevan hoitoalan koulutuksen käyneitä. (Aho & Kosonen 2017, 73-74.)

Heikan (2016, 37) mukaan lastentarhanopettajat tarvitsisivat enemmän rohkeutta käyttää sitä asiantuntemusta työssään, joka on heille koulutuksen kautta rakentunut. Tämän lisäksi lastentarhanopettajille tulisi tarjota mahdollisuuksia opettajajohtajuuden kehittämiseen sekä vahvistamiseen päiväkodeissa. Myös Karilan ja Kupilan (2010, 71) tutkimuksen mukaan olisi tärkeää, että kunkin varhaiskasvatuksen ammattikunnan tietoisuutta omista työtehtävistään sekä koulutustensa tuomista osaamisalueista ja vahvuuksista syvennettäisiin. Moniammatillisuus on pitkään nähty Suomalaisen varhaiskasvatuksen rikkautena, mutta sen nykyinen tulkinta näyttää alkuperäisen tarkoituksensa vastaisesti heikentävän laatutyötä (Karila 2016, 39).

3 VARHAISKASVATUKSEN LAATU JA MERKITYS

3.1 Varhaiskasvatuksen tulee olla laadukasta ollakseen vaikuttavaa

Laadukkaan varhaiskasvatuksen määrittelyä

Laadukkaan varhaiskasvatuksen määritelmää on kuvailtu yleisesti monelta eri taholta. The National Association for the Education of Young Children (NAEYC) on määritellyt sen turvalliseksi ympäristöksi, joka tarjoaa alle kouluikäisille lapsille emotionaalista, fyysistä, kognitiivista ja sosiaalista kehitystä tukevaa toimintaa. Varhaiskasvatuksen tulisi vastata myös perheiden moninaisiin tarpeisiin. Se, toteutuuko NAEYC:n mukainen laadukas varhaiskasvatus, on vahvasti riippuvainen vuorovaikutuksen laadusta lapsen ja opettajan välillä. (Schuyler Center 2012, 2.) Edellä kuvatun määritelmän lisäksi The National Association of Child Care Resource and Referral Agencies (NACCRRRA) on kuvaillut korkealaatuisen varhaiskasvatuksen olevan turvallista, selkeää ja virikkeellistä, jossa vanhemmat toimivat yhteistyössä koulutettujen ammattilaisten kanssa lapsen kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen tukemiseksi (Schuyler Center 2012, 3).

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016, 18) sekä Esiopetussuunnitelman perusteissa (2014, 14) laadukkuuden perustana nähdään koulutusjärjestelmän tunteminen varhaiskasvatuksesta perusopetukseen – eli eri kasvatus- ja opetuspolkujen ominaispiirteiden, tavoitteiden ja käytäntöjen tunnistaminen. Tähän sisältyy myös eri asteiden välisten siirtymävaiheiden suunnittelu sekä niiden arviointi, joiden sujuvuus tukee lapsen hyvinvoinnin lisäksi oppimista ja kehitystä.

Aikaisemmat tutkimustulokset ovat osoittaneet, että puhuttaessa korkealaatuisesta varhaiskasvatuksesta keskiöön nousee myös laadun seuranta ja arviointi. Arviointien tulisi pohjautua ymmärrykseen siitä, mitä laatu on ja mikä edistää sitä. (OECD 2015, 76.) Laadun arvioinnin mittareina käytetään usein lapsen, kasvattajan ja vanhemman perspektiivejä, joiden nähdään täydentävän

toisiaan (Layzer & Goodson 2006, 556). Erityisesti lasten näkökulmaan on alettu kiinnittää huomiota. Lapset nähdään luotettavina lähteinä, kun tarkastellaan heidän elämäänsä liittyviä asioita ja heidän ovatkin varhaiskasvatuksen ensisijaisia ”käyttäjiä” (Hujala, Fonsén & Elo 2012, 300).

Koulutus laadun varmistajana

”Jos jostain syystä lapsi on pakko laitostaa jo ennen tasapäistävän peruskoulun aloittamista ja laittaa päivähoitoon on tärkeintä, että lapsella on laitoksessa joku aikuinen johon hän luottaa. Tällainen voi olla kuka hyvänsä täysjärkinen, empatiaan kykenevä aikuinen. Ei pieni lapsi tiedä tittleistä ja opintoviikoista mitään, mutta välittämisestä hän ymmärtää kaiken.” - Nimetön HS 22.1.2018

NACCRRRA:n laadukkaan varhaiskasvatuksen määritelmässä on nostettu vahvasti esiin koulutetut varhaiskasvatustyön ammattilaiset (Schuyler Center 2012, 3). Koulutuksen nähdään yleisesti olevan erittäin merkittävä asia puhuttaessa laadukkaasta varhaiskasvatuksesta (Lindeboom & Buiskool 2013, 10; Myers 2006, 5; Oireachtas library & Research service 2012, 2; Taguma, Litjens & Makowiecki 2012, 26). Henkilökunnan on tiedettävä, miten laadukasta varhaiskasvatusta tarjotaan, jotta he kykenevät itse järjestämään ja toteuttamaan sitä. Laadukasta varhaiskasvatusta tarjoavalle lastentarhanopettajalle on siis paljon muitakin vaatimuksia kuin se, että hän pitää lapsista ja kokee alan kutsumukseksi. (Karila 2016, 25; Schuyler Center 2012, 3.)

Muun muassa New York State’s Core Body on koonnut yhteen vaatimuksia ja suositeltuja käytäntöjä, joita kasvattajien olisi hallittava. Niitä ovat esimerkiksi lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvät asiat, vuorovaikutus lasten perheiden ja erilaisten yhteistyötahojen kanssa, oman toiminnan sekä lasten havainnointi ja arviointi, yleiset toimintaympäristöihin liittyvät asiat sekä opetussuunnitelmien laadinta ja käyttö. Näiden lisäksi vaatimuksina on myös lasten hyvinvoinnista, turvallisuudesta ja ravitsemuksesta huolehtiminen sekä oman ammatillisuuden tunnistaminen ja kehittäminen. (Schuyler Center 2012, 3.)

Kasvattajien koulutusten merkittävydestä on myös tutkimusnäyttöä, joiden tulokset ovat hyvin yksimielisiä siitä, että henkilökunnan laadulla merkitystä (Karila 2016, 26; Taguma ym. 2012, 27). Varhaiskasvatuksen henkilö-

kunnan laadulla tarkoitetaan sitä, että heillä on riittävä pätevyys työhön, he käyttävät monipuolisesti työssään opetussuunnitelmaa sekä heidän toteuttama opetus, hoito ja kasvatustarve on laadukasta. Tämän lisäksi on yleisesti tunnustettu, että varhaiskasvatuksen henkilöstön pedagogiset toimintatavat, tietämys sekä vuorovaikutus ovat vahvasti yhteydessä lasten kehitykseen sekä yleiseen hyvinvointiin. (OECD 2015, 124; Taguma ym. 2012, 27.)

Tutkimukset ovat osoittaneet, että vauvat ilmaisevat kielellisesti itseään paremmin ja ilmeikkäämmin, kun heidän kasvattajansa ovat korkeammin koulutettuja (Schuyler Center 2012, 3). Tämän lisäksi on todettu, että esikouluikäisillä lapsilla kielen ymmärtämisen taidot ovat paremmat, kun heidän kasvattajillaan on vähintään alempi korkeakoulututkinto (Karila 2016, 26; Schuyler Center 2012, 3). On myös havaittu, että laadukkaasti koulutettu henkilöstö pystyy tarjoamaan virikkeellisempää, lasta tukevampaa sekä lempeämpää vuorovaikutusta, kuin muu henkilöstö. Tällä nähdään olevan myönteisiä seurauksia lapsen kehitykseen. (Karila 2016, 26.) Pelkkä kasvattajan koulutusaste ei kuitenkaan takaa varhaiskasvatustoiminnan laatua, vaan koulutuksen sisällöillä sekä koulutuksessa käytetyillä opiskelumenetelmillä on merkitystä. Asiantuntevin tulos syntyy silloin, kun koulutuksessa on niin teoriaa kuin käytäntöä yhteen liitettyinä. (Karila 2016, 26.)

Henkilöstön pätevän koulutuksen lisäksi laadukkaan varhaiskasvatuksen tekijöitä ovat muun muassa lasten kehityksen mukainen opetussuunnitelma, vanhempien ja opettajan välinen kasvatusyhteistyö, turvallinen ympäristö sekä pienet ryhmäkoot ja matalat aikuinen-lapsi suhdeluvut (Myers 2006, 5; Oireachtas Library & Research service 2012, 2; Schuyler Center 2012, 2). Henkilöstön on myös oltava sensitiivisiä niin lapsia kuin heidän oppimistaan kohtaan, heidän tulee ottaa lasten osallisuus huomioon ja muokata pedagogisia käytäntöjä lasten oppimistyyliin sekä mielenkiinnonkohteisiin ja kokemuksiin sopiviksi (Karila 2016, 26-27).

3.2 Varhaiskasvatuksen yksilölliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Varhaislapsuudessa tapahtuvan kehityksen nähdään olevan yhteydessä talouteen, hyvinvointiin sekä sosiaalisuuteen yksilöllisellä ja yhteiskunnallisella tasolla. Mahdollinen epäsuotuisa varhaislapsuuden ympäristö luo puutteita lasten taitoihin ja kykyihin, joka taas kasvattaa yhteiskunnallisia kustannuksia sekä edesauttaa heikkoa taloudellista tuottavuutta. (Heckman 2013, 1; 2011, 32; Oireachtas library & Research service 2012, 2.) Näin ollen voidaan sanoa, että varhaislapsuudessa tapahtuva kehitys muodostaa perustan lapsen koulupolulle ja koko elämälle (Esping-Andersen 2007, 22; Heckman 2013, 1; Lindeboom & Buiskool 2013, 9).

Laadukas varhaiskasvatus auttaa ehkäisemään syrjäytymistä sekä rakentamaan sosiaalista ja inhimillistä pääomaa vähentäen myös köyhyyttä. Yhteiskunnallisen hyödyn lisäksi varhaiskasvatuksesta on kansanterveydellistä hyötyä, sillä siellä huomioidaan lasten kokonaisvaltainen hyvinvointi. (Onnismaa ym. 2014, 6, 14; Taguma, Litjens & Makowiecki 2012, 9; 14).

Varhaiskasvatus tukee kehitystä ja edistää hyvinvointia

Ennen kouluikää tapahtuvat keskeiset kehitykselliset muutokset muodostavat varhaislapsuuden merkitykselliseksi ajaksi lapsen elämänlaadun ja tulevan kehityksen kannalta (Karila 2016, 11; Lindeboom & Buiskool 2013, 9). On tutkittu, että lasten aivojen kehitys on merkittävää erityisesti syntymästä viiteen ikävuoteen saakka (Heckman 2013, 1). Tänä aikakautena rakentuu pohja lapsen kognitiivisille taidoille ja omille persoonallisuuspiirteille, kuten esimerkiksi tarkkaavaisuudelle, itsehillinnälle, sosiaalisuudelle ja motivaatiolle. Edellä mainittujen nähdään vaikuttavan merkittävästi lapsen hyvinvointiin sekä menestymiseen koulussa ja elämässä. (Esping-Andersen 2007, 19; Heckman 2013, 1; Lindeboom & Buiskool 2013, 9.)

Lapsen on tärkeää saada myönteisiä kokemuksia hänen elämänsä kuuluvista kasvuympäristöistään. Varhaiskasvatus- ja kotiympäristöstä saadut kokemukset vaikuttavat lapsen yksilöllisen olemuksen ja toimintatapansa ohella

hänen oppimiseensa ja kehittymiseensä. (Karila 2016, 12.) Laadukkaam varhaiskasvatuksen tuomat hyödyt nähdään moninaisina. Varhaiskasvatus on perustaelinikäiselle oppimiselle, jonka kautta lapsi kykenee kehittämään omaa oppimistaan ja saamaan parempia oppimistuloksia. (Fenech 2011, 102; Lindeboom & Buiskool 2013, 9; Taguma ym. 2012, 9.)

Laadukkaam varhaiskasvatuksen on havaittu Karilan (2016, 17) mukaan muodostavan huomattavia hyötyjä lasten kielenkehitykseen, matemaattisiin taitoihin ja kognitiiviseen kehitykseen, jotka ovat myös nähtävissä myöhemmin koulupolulla. Näin ollen laadukas varhaiskasvatus edesauttaa lasten kasvamista ja kehittymistä tasavertaisiksi ihmisiksi riippumatta esimerkiksi heidän taustoistaan (Fenech 2011, 102; Karila 2016, 17). Tämä kuuluukin varhaiskasvatuksen keskeisimpiin tavoitteisiin Suomessa ja Pohjoismaissa (Onnismaa ym. 2014, 16). Vaikka laadun piirteitä on kuvattu paljon yleisin periaattein, se on lisäksi hyvin riippuvainen erilaisista uskomuksista, arvoista, kyseisen maan tai alueen sosioekonomisesta kontekstista sekä yhteisön käyttäjien tarpeista (Taguma ym. 2012, 9).

“Kaikkihan kyllä tietävät, että tämän "pedagogisesti laadukkaam varhaiskasvatuksen" taustalla piilee vain lastentarhaopettajien ammattiyhdistyksellinen mesoaminen, ei mikään lapsen paras. Voisiko joku lto selittää käyttämättä kertaakaan noita kolmea loppuunkulutettua sanaa, mitä se heidän tarjoamansa varhaiskasvatus käytännössä on? Entä hoito ja huolenpito?” - Hyvä homma, Kaleva 23.2.2017

Varhaiskasvatus tukee tasa-arvoisuutta

Jokainen lapsi tarvitsee tukea varhaislapsuudessaan. Tutkimukset ovat osoittaneet, että laadukkaam varhaiskasvatuksen myönteiset vaikutukset ja heikkolaituisen varhaiskasvatuksen kielteiset vaikutukset ovat suurimmat niillä lapsilla, joilla on tuen tarpeita tai jotka tulevat sosioekonomisesti heikommista oloista. Näiden vaikutusten on nähty olevan myös hyvin pitkäkestoisia. (Oireachtas library & Research service 2012, 2; Schuyler Center 2012, 2.)

Useimmiten heikoimmista oloista tulevat lapset saattavat saada vähiten tarvitsemaansa tukea ja virikkeitä, sillä perheissä voi olla erilaisia puutteita esimerkiksi koulutuksessa, sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tai taloudellisissa varoissa (Heckman 2013, 1; Oireachtas library & Research service 2012, 3). Virik-

keiden vähäinen määrä voi muodostaa riskin lapsen hyvinvoinnille sekä koulunkäynnille, joka saattaa johtaa ”pahimmassa tapauksessa” köyhyyteen ja rikollisuuteen (Esping-Andersen 2007, 21; Heckman 2013, 1).

Edellä mainitut asiat ovat ongelmakohtia, joihin varhaiskasvatuksella voidaan vaikuttaa - erityisesti investoimalla riskilasten kehitykseen liittyvien haasteiden tunnistamiseen ja tukemiseen (Heckman 2013, 1; 2011, 32). Tästä seuraisi, että erityisopetuksen ja sosiaalipalveluiden tarve olisi huomattavasti nykyistä vähäisempää, hyvinvointi olisi parempaa, rikollisuustilastot olisivat matalammat sekä yhteiskunnan omavaraisuus sekä tuottavuus parempaa. Tällä olisi siis vaikutusta niin pidemmällä aikavälillä kuin tämänhetkisessä tilanteessa. (Heckman 2013, 2; 2011, 32; Schuyler Center 2012, 2.)

Varhaiskasvatuksen vaikutukset lasten ja yhteiskunnan tulevaisuuteen

Investoiminen varhaiskasvatukseen on sijoitus niin lasten kuin koko yhteiskunnan tulevaisuuteen. Investoinnin määrä vaikuttaa siihen, millaisena varhaiskasvatus nähdään esimerkiksi lasten oikeuksien ylläpitäjänä, koulutuksellisen tasearvon edistäjänä sekä vanhempien työssäkäynnin mahdollistajana. (Onnismaa ym. 2014, 6.)

Vaikka aiemmin on tullut esille, että varhaiskasvatuksella on myönteisiä vaikutuksia koko yhteiskunnalle, sillä ei voida kuitenkaan kokonaan poistaa erilaisia ongelmakohtia, kuten esimerkiksi yhteiskunnallista eriarvoisuutta. Myönteiset vaikutukset kohdistuvat enemmän muun muassa erilaisten lähtökohtien sekä kehityksen edellytysten tasaamiseen ihmisten välillä. (Heckman 2011, 32; Karila 2016, 18.) Heckman (2013, 2; 2011, 32) painottaakin, että ”mitä aikaisemmassa vaiheessa varhaiskasvatukseen investoidaan, sitä suurempana hyötynä se meille myöhemmin palaa takaisin”.

4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA -KYSYMYKSET

Tutkimuksemme tavoitteena oli kartoittaa, minkälaisia asenteita ja näkemyksiä keskisuomalaisilla ja keskipohjanmaalaisilla äideillä on varhaiskasvatuksesta ja yliopistopohjaisesta lastentarhanopettajakoulutuksesta. Asenteita ja näkemyksiä kartoitettiin tutkimuksen kolmesta keskeisestä teemasta: varhaiskasvatuksen ja kotihoidon välisestä suhteesta, lastentarhanopettajan yliopistokoulutuksesta ja sitä koskevasta arvostuksesta sekä varhaiskasvatuksen yksilöllisestä ja yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta. Tutkimuskysymyksiksi muotoutuivat teemme mukaisesti seuraavat:

1. Millaisena kotihoito ja varhaiskasvatus näyttäytyvät äitien vastauksissa ja kuinka äidit perustelevat lasten hoitomuotoa koskevia valintojaan?
2. Miten taustatekijät* ovat yhteydessä lastentarhanopettajien yliopistokoulutusta koskeviin asenteisiin, näkemyksiin ja arvostukseen?
3. Miten taustatekijät* ovat yhteydessä äitien asenteisiin ja näkemyksiin varhaiskasvatuksen vaikuttavuudesta ja kannattavuudesta investoinnin kohteena?

*Maakunta, ikä, koulutus, elämäntilanne, oma varhaiskasvatukseen osallistuminen/osallistumattomuus, lasten lukumäärä, lapsen varhaiskasvatukseen osallistuminen/osallistumattomuus

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimuksen lähestymistapa ja eteneminen

Tutkimuksemme on tyypiltään *Mixed methods*-tutkimus, jossa on yhdistetty sekä määrällisiä, että laadullisia tutkimusmenetelmiä (Bergman 2008, 1; Creswell 2003, 43; Johnson, Onwuegbuzie & Turner 2007, 121). Monimenetelmällisyyden tarkoituksena on saavuttaa kokonaisvaltainen kuva ja syvälinen ymmärrys tutkittavasta ilmiöstä (Creswell 2003, 43; Johnson ym. 2007, 119, 121). Johnsonin ym. (2007, 121) ja Metsämuurosen (2009, 266) mukaan toinen menetelmä on hyvä valita hallitsevaksi. Siten tutkimuksessamme hallitsevana toimivat määrälliset menetelmät, joita täsmennämme ja vahvistamme laadullisella otteella sisällönanalyysiä hyödyntäen.

Käytimme aineistonkeruumenetelmänä standardoitua verkkokyselylomaketta, eli lomakkeen sisältämät tutkimusaihetta koskevat väittämät esitettiin jokaiselle tutkimukseen osallistuneelle samalla tavoin ja samassa järjestyksessä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 182; Sapsford 2007, 7; Vilka 2007, 28). Tutkimus on strategialtaan *Survey*-tutkimus, sillä aineisto kerättiin vakioidussa muodossa valikoituneesta ihmisjoukosta (ks. Hirsjärvi ym. 2009, 182; Sapsford 2007, 7). Tutkimus toteutettiin poikittaistutkimuksena mittauksen tapahtuessa yhtenä tiettyä ajankohtana (ks. Punch 2003, 3). Seuraavassa kuviossa (kuvio 1) on esitetty aineistonkeruun eteneminen.

KUVIO 1. Aineiston keruun eteneminen

5.2 Kyselylomaketutkimus

Tämän tutkimuksen aineisto kerättiin verkkokyselylomakkeen avulla (ks. Liite 2.) Lomakkeen laadinnassa käytimme Google Forms -ohjelmaa, joka mahdollistaa kyselyn jakamisen verkossa. Hyödynsimme sosiaalista mediaa, sillä pyrkimyksenämme oli tavoittaa mahdollisimman usea tutkimuksemme kohdejoukkoon lukeutuva henkilö (ks. Miettinen & Vehkalahti, 84), eli tässä tutkimuksessa keskisuomalainen tai keskipohjanmaalainen äiti.

Tutkimuksemme haettiin osallistujia kolmesta äideille suunnatusta Facebook-ryhmästä. Verkkokyselyn linkki päädyttiin jakamaan kahteen keskisuomalaiseen ja yhteen keskipohjanmaalaiseen Facebook-ryhmään saatesanojen kera, jotka ovat oleellinen osa kyselylomaketutkimusta (ks. Hirsjärvi ym. 2009, 193; Vilka 2007, 65, 88). Saatesanoissa (ks. Liite 1) kerroimme tutkimuksen ja kyselyn tarkoituksesta, vastaamisen vapaaehtoisuudesta sekä siihen kuluva suurpiirteisestä kestoajasta. Ennen lomakkeen julkaisua pyysimme hyvien tieteellisten käytäntöjen periaatteiden mukaisesti tutkimusluvut kunkin Facebook-ryhmän ylläpitäjältä (Vilka 2007, 96).

Kun jaoimme kyselylomakkeen linkin Facebook-ryhmiin, oletukseamme oli, että ilmoituksen näkevillä äideillä on taitoa jonkin tietoteknisen laitteen käyttöön ja näin myös mahdollisuus vastata kyselyyn verkossa (ks. Vilka 2007, 64). Tutkimuksemme osallistuneet henkilöt ovat itsevalikoituneita (ks. Fricker 2008, 205; Gosling, Vazire, Srivastava & John 2004, 101; Vehkalahti 2014, 47), sillä kyselylomakkeen linkki on ollut avoimesti kaikkien kyseessä olevien Facebook-ryhmien jäsenten saatavilla ja osallistujien oma mielenkiinto on johtanut siihen vastaamiseen (ks. Gosling ym. 2004, 101; Miettinen & Vehkalahti 2013, 88, 97). Aiempien tutkimusten mukaan itsevalikoitunut otos voi taata selkeitä ja harkittuja vastauksia vapaaehtoisuuden puitteissa (Gosling ym. 2004, 101).

Kyselylomakkeen laadintavaiheessa kiinnitimme huomiota lomakkeen selkeyteen ja johdonmukaisuuteen sekä väittämien muotoiluun. Hirsjärven (2009, 192) ja Vallin (2001, 100) mukaan näillä asioilla on suuri merkitys tutkimuksen onnistumiselle. Väittämämme pohjautuvat teoreettisen viitekehyk-

semme lisäksi viimeaikaiseen varhaiskasvatusta koskevaan julkiseen nettikirjoitteluun (esim. Aamulehti 2017, Aamulehti 2018, HS 2018). Väittämät muotoiltiin mahdollisimman lyhyiksi, mutta asiapitoisiksi, lomakkeen selkeyden lisäämiseksi (Hirsjärvi 2009, 191; Vilka 2007, 70). Vallin (2001, 100) mukaan väittämien sanamuoto olisi hyvä muotoilla siten, että siitä rakentuu vastaajalle henkilökohtainen. Käytimme väitteistä ilmaisuja *”mielestäni”*, *”toivoisin”* ja *”haluaisin”*. Lisäksi pilotoimme, eli esitestasimme kyselylomakkeen ennen sen julkaisua (ks. Vilka 2007, 79).

Verkkokyselylomake sisälsi vastausohjeet, joissa avattiin osallistujille kolme tutkimuksen kannalta keskeistä käsitettä: varhaiskasvatus, subjektiivinen päivähoito-oikeus ja varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Lomakkeessa oli viisi osiota, joista ensimmäisessä kysyttiin vastaajilta tutkimuslupa ja selvitettiin heidän taustatietojaan seitsemän kysymyksen kautta. Kolmen seuraavan osion aihepiirejä olivat *”päivähoito & kotihoito”*, *”varhaiskasvatus & koulutus”* sekä *”varhaiskasvatus ja yhteiskunta”*. Näissä osiossa oli yhteensä kuusitoista 5-portaista Likert-asteikollista väittämää (ks. Boone & Boone 2012; Hirsjärvi 2009, 189), joiden kautta pyrimme selvittämään äitien asenteita yllä mainituista aihepiireistä. Asenne määritellään myönteiseksi tai kielteiseksi suhtautumistaipumukseksi joltain sosiaalisesti merkityksellistä kohdetta kohtaan ja se rakentuu erilaisista ulottuvuuksista, kuten kognitiosta, emootioista ja käyttäytymisestä. Kognitiivinen ulottuvuus viittaa uskomuksiin asenteen kohteesta ja emotionaalinen ulottuvuus taas kuvaa asenteen kohteeseen assosioituvia tunteita. (Solares & Liebkind 2012, 358-359.)

Kyselylomakkeen viimeinen osio oli *”varhaiskasvatuksen merkitys”*, jossa oli yksi monivalintakysymys sekä kohta, jossa vastaaja sai vapaasti kertoa ajatuksiaan kyselystä ja aiheesta. Lisäsimme lomakkeeseen jokaisen väittämän perään avoimen *”Perustelu”* kohdan, jolloin vastaajat saivat myös mahdollisuuden perustella mielipidettään (ks. Hirsjärvi 2009, 186). Näiden *”Perustelu”* -kohden kautta pyrimme selvittämään tarkemmin äitien näkemyksiä asennemittauksen lisäksi.

Täytettyjä kyselylomakkeita kertyi yhteensä 105 äidiltä, joilta saimme lisäksi väittämäkohtaisia perusteluja yhteensä 224 kappaletta 8.2-13.2.2018 välisenä aikana. Kirjoitimme kyselylomakkeen linkin yhteyteen yhden muistutuksen vastaamisesta 10.2.2018, kun havaitsimme vastaustahdin hidastuneen (ks. Vilka 2007, 106). Osallistujat olivat jakautuneet tasaisesti Keski-Suomen ja Keski-Pohjanmaan välillä. Seuraavassa alaluvussa kuvaamme tarkemmin tutkimukseen osallistuneiden taustatietoja.

5.3 Tutkittavat

Ennen aineiston analyysiä kaikkien vastanneiden lomakkeet tarkastettiin. Tarkistuksen jälkeen neljä palautunutta lomaketta jätettiin pois analyysistä perusteluista syistä (ks. alaluku 5.5.1, s. 33). Tutkimuksessamme analysoitiin 101 keski-suomalaisen ja keskipohjanmaalaisten äitien vastausta sekä 208 heiltä saatua perustelua. Kyselyyn vastanneet henkilöt olivat jakautuneet tasaisesti molempien maakuntien välillä: keskisuomalaisilta äideiltä saatuja vastauksia oli yhteensä 49 kappaletta (48.5 %) ja keskipohjanmaalaisilta äideiltä 52 kappaletta (51.5 %). Vastajat olivat iältään 19-44-vuotiaita (ka = 30.28 vuotta). Muodostimme vastaajien iästä kolmiluokkaisen muuttujan, jossa ryhmittelimme ikäluokat seuraavasti: 19-25-vuotiaat, 26-33-vuotiaat ja 34-44-vuotiaat äidit. Hiukan yli puolet vastaajista olivat iältään 26-33-vuotiaita (n = 54, 53.5 %), neljäsosa heistä oli 33-44-vuotiaita (n = 25, 24.8 %) ja reilu viidesosa 19-25-vuotiaita (n = 22, 21.8 %).

Vastaajien koulutus jakautui melko tasaisesti korkeakoulutuksen (n = 50, 49.5 %) ja toisen asteen koulutuksen (n = 45, 44.6 %) käyneiden välillä. Korkeakoulutetuista äideistä 19 (18.8 %) oli käynyt yliopiston ja 31 (30.7 %) ammattikorkeakoulun. Äideistä, joilla oli toisen asteen koulutus, ammattikoulun käyneitä oli 23 (22.8 %) ja lukion sekä opistotason ammatillisen koulutuksen käyneitä 11 (10.9 %). Peruskoulututkinto oli kuudella vastaajalla (5.9 %). Muutimme äitien korkeinta koulutusta kuvaavan muuttujan kolmiluokkaiseksi siten, että yliopisto

ja ammattikorkeakoulu sisällytettiin korkeakoulututkintoon (n = 50, 49.5 %), lukio, ammattikoulu sekä opistotason ammatillinen koulutus toiseen asteen koulutukseen (n = 45, 44.6 %). Peruskoulu säilyi ennallaan (n = 6, 5.9 %).

Yli puolet vastanneista äideistä olivat työssäkäyviä (n = 53, 52.5 %). Loput vastaajat jakautuivat siten, että heistä hoitovapaalla oli 15 (14,9 %), opiskelijoita 11 (10.9 %), vanhempainvapaalla 10 (9.9 %), äitiyslomalla 5 (5.0 %) ja työttömiä 4 (4.0 %). Edellä mainittujen lisäksi äidit kuvasivat tämän hetkistä tilannettaan yksittäisten vastausten kautta, joita olivat kuntouttava työvoima (n = 1, 1.0 %), pitkäaikaissairasloma (n = 1, 1.0 %) ja työkyvyttömyys (n = 1, 1.0 %). Tiivistimme äitien elämäntilannetta kuvaavan muuttujan kolmiluokkaiseksi. Yhdistimme työssäkäyvät ja opiskelevat äidit omaksi luokaksi, johon liitimme myös äidin, joka oli vastannut olevansa kuntouttavassa työtoiminnassa (n = 65, 64.4 %). Äidit, jotka olivat joko äitiys- vanhempain- tai hoitovapaalla yhdistettiin samaan luokkaan, joka nimettiin kotihoidoksi. Kotihoitoon liitettiin myös äidit, jotka tekivät kotihoidon ohella sijaisuuksia (n = 30, 29.7 %). Työttömät muodostivat myös oman luokkansa, johon lukeutuivat lisäksi pitkäaikaissairasloma ja työkyvyttömyys (n = 6, 5.9 %).

Valtaosa äideistä oli osallistunut itse lapsena päivähoidon (n= 96, 95 %) ja enemmistön lapsi tai lapset osallistuvat tai ovat osallistuneet johonkin varhaiskasvatuksen eri muodoista (n= 88, 87.1 %). Vastaajilla oli lapsia yhdestä neljään ja yksi vastaajista oli esikoistaan odottava äiti. Suurimmalla osalla äideistä oli 2 lasta (n = 39, 38.6 %) tai 1 lapsi (n = 36, 35.6 %). 3-lapsisia äitejä vastaajista oli noin viidesosa (n = 21, 20.8 %) ja nelilapsisia äitejä kyselyyn vastasi neljä (4 %).

5.4 Luotettavuuden ja eettisyyden tarkastelu

Noudatimme tutkimusprosessissa luotettavuuden ja eettisyyden periaatteita. Tutkimusta suunniteltaessa ja kyselylomaketta laatiessa määrittelimme tarkasti, kuinka turvaamme tutkittavien anonymiteetin ja miten tulevaa tutkimusaineistoa säilytetään (ks. Mäkinen 2006, 114 & 120). Prosessin aikana säilytimme sekä määrällistä, että laadullista aineistoa henkilökohtaisten tunnuksien takana, johon

ulkopuolisilla henkilöillä ei ole pääsyyntä. Tutkimuksen valmistuttua aineistoa säilytetään salasanasuojattuna mahdollista jälkitarkastusta varten, jonka jälkeen kaikki tutkittaviin viittaavat tiedot hävitetään (ks. Mäkinen 2006, 81).

Jokaiselta tutkimukseen osallistuneelta pyydettiin kyselylomakkeen alussa tutkimuslupa ja tätä ennen heille oli tarkoin määritelty tutkimuksemme tarkoitus sekä kerrottu vastaamisen vapaaehtoisuudesta ja anonymiteetin suojaamisesta. Anonymiteetti rohkaisee vastaajia rehellisempään ja suurempaan vastaustapaan, mikä puolestaan lisää tutkimuksen luotettavuutta (Mäkinen 2006, 114). Rehellistä vastaustapaa edesauttaa myös verkkokyselylomakkeen käyttäminen aineistonkeruumenetelmänä, sillä se luo etäisyyttä tutkittavan ja tutkijan välille (Valli 2001, 101). Vastaustilanne on henkilökohtainen ja näin ollen tutkija ei pääse läsnäolollaan esimerkiksi nonverbaalisen viestinnän kautta vaikuttamaan vastauksiin samalla tavalla, kuin haastattelutilanteessa (Gosling ym. 2004, 101). Seuraavaksi tarkastelemme syvemmin tutkimuksemme reliabiliteettia ja validiteettia.

5.4.1 Reliabiliteetti

Tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa tutkimuksen toistettavuutta ja tarkkuutta eli saadaanko samasta tutkimusaiheesta useammalla mittauskerralla samansuuntaiset tulokset (Metsämuuronen 2005, 65; Vilka 2007, 149).

Vaikka verkkokyselylomakkeella on useita myönteisiä puolia, sillä on voinut olla heikentävä vaikutus tutkimuksen toistettavuuteen. Kyselylomakkeen käytössä on suurempi mahdollisuus väärinymmärryksiin, sillä tutkijat eivät voi täsmentää suoraan tutkittaville esimerkiksi epäselviä väittämiä tai termejä (Valli, 2001, 102). Edellä mainitut asiat pyrimme huomioimaan kyselylomakkeessa esimerkiksi avaamalla vastaajalle tutkimuksen kannalta keskeisiä käsitteitä ja kirjoittamalla vastaajille selkeät vastausohjeet sekä kattavan informaation saatesanojen muodossa. Kuitenkin ilman henkilökohtaista kontaktia vastaajaan, moni asia voi jäädä epäselväksi. Emme voi olla täysin varmoja siitä, ketkä kyselyyn

ovat todellisuudessa vastanneet tai onko heillä riittävästi tietoa tutkimusta koskevasta aiheesta (ks. Hirsjärvi 2009, 184; Valli 2001, 102).

Verkkokyselyiden saatavuuden helppous ja vastaamisen nopeus voivat myös aiheuttaa "hupivastailua", eli vastaajan tarkoitusperät saattavat olla kyseenalaiset. Lisäksi tutkijana ei voi olla täysin varma, onko sama henkilö vastannut kyselyyn useamman kuin yhden kerran. (Gosling ym. 2004, 100-101.) Jotta kyselyssä pystyi etenemään, tuli siinä vastata kaikkiin väittämiin, jotka oli jaettu viidelle eri sivulle. Tämä on Goslingin ym. (2004, 101) mukaan keino, jonka avulla voidaan minimoida henkilöiden useita vastauksia.

Huolellisella kyselylomakkeen valmistelulla ja pilotoinnilla varmistimme kyselylomakkeen toimivuuden (Vilkkä 2007, 78). Pilotointi vaikuttaa onnistuneeseen, sillä kertyneistä vastauksista ei noussut esiin selkeitä väärinymmärryksiä. Kuten yllä mainitsimme, kyselylomakkeen jokaiseen väittämään oli pakko antaa vastaus päästäkseen etenemään kyselyssä (ks. Valli 2015, 94; 113-114) ja sen vuoksi vastaanotetuissa lomakkeissa ei myöskään ilmennyt puutteita.

Kyselylomakkeen julkaisun ajoituksella on suuri merkitys tutkimuksen onnistumiselle (Vilkkä 2007, 28). Verkkokyselylomakkeemme julkaisu sijoittuikin varsin mielenkiintoiseen ajankohtaan, jolloin varhaiskasvatus oli parhaillaan noussut uutisotsikoihin hallituksen uuden varhaiskasvatustalokesityksen myötä. Uutisilla ja julkisella keskustelulla on saattanut olla jonkinlaisia vaikutuksia äitien asenteisiin ja näkemyksiin.

Aineistonkeruun jälkeen jäimme lisäksi pohtimaan, olisiko joidenkin väittämien kohdalle ollut mielekästä lisätä vaihtoehto "*en osaa sanoa*", sillä jotkut henkilöt ovat saattaneet vastata "*ei samaa, eikä eri mieltä*" väittämiin, joista heillä ei ole tietoa. Tämä on siis osittain saattanut väärentää tutkimustuloksia.

5.4.2 Validiteetti

Validiteetti tarkastelee luotettavuutta siitä näkökulmasta, onko tutkimuksessa tutkittu sitä, mitä on ollut tarkoituskin (Metsämuuronen 2005, 57; Vehkalahti 2014; Vilkkä 2007, 150). Validiteetti voidaan jakaa ulkoiseen ja sisäiseen validiteettiin. Ulkoisella validiteetilla tarkastellaan sitä, onko tutkimus yleistettävissä

esimerkiksi sen perusjoukkoon – eli tässä yhteydessä keskisuomalaisiin ja keskipohjanmaalaisiin äiteihin. Sisäisellä validiteetilla tarkoitetaan puolestaan tutkimuksen omaa luotettavuutta, eli esimerkiksi onko tutkimuksessa käytetty sen kannalta olennaisia käsitteitä, teorioita ja mittareita. (Metsämuuronen 2005, 56.)

Tutkimuksemme ulkoista validiteettia voidaan pitää melko hyvänä. Kyselyymme vastasi lähes yhtä paljon sekä keskisuomalaisia, että keskipohjanmaalaisia äitejä ja vastaukset eri ikäryhmien välillä olivat jakautuneet suhteellisen tasaisesti, erityisesti 22–37-vuotiaiden äitien välillä. On kuitenkin otettava huomioon, että internetin käyttömahdollisuus rajaa aina jossain määrin tavoiteperusjoukkoa. Internet-populaatio ei kata koko Keski-Suomen ja Keski-Pohjanmaan äitejä - etenkin vanhempaa väestöä. (ks. Gosling 2004, 99; Miettinen & Vehkalahti 97, 2013.)

Pyrimme lisäämään tutkimuksemme sisäistä validiteettia laatimalla kyselylomakkeeseemme sellaisia väittämiä, jotka tarjoavat meille tutkimuksen kannalta oleellista tietoa ja jotka eivät johdata vastaajaa monitulkintaisuuteen. Kuten aikaisemmin mainitsimme, väärinymmärrysten minimoimiseksi ja luotettavuuden lisäämiseksi liitimme kyselylomakkeeseen selkeät ja tarkat vastausohjeet sekä avasimme siinä tutkimuksen kannalta merkityksellisimpiä käsitteitä. (Hirsjärvi 2009, 192; Metsämuuronen 2005, 57; Vilka 2007, 150.)

Tämän tutkimuksen mittarit, eli tässä yhteydessä väittämät, pohjautuvat pääosin teoreettiseen tietoon, mutta myös osin nettikeskusteluissa esiin nousseisiin teemoihin ja mielipiteisiin. Koska tutkimuksen mittarit ovat meidän itse kehittelemiä, ei niiden voida nähdä olevan yhtä vahvoja ja luotettavia, kuin esimerkiksi aikaisemmissa samaa aihetta koskevissa tutkimuksissa käytetyt mittarit. (Metsämuuronen 2005, 65.)

Tutkimuksemme sisäistä validiutta nostattaa edellä mainittujen lisäksi triangulaatio, jolla viittaamme sekä monitutkija-menetelmään (*multi investigator*), että monimetodi-menetelmään (*multi method*). Tutkielman tekeminen parityönä lisää etenkin aineiston analyysin luotettavuutta, sillä sitä on tarkasteltu kahden

tutkijan silmin. Myös monimenetelmällisyys lisää luotettavuutta erilaisten ja monipuolisten tiedonhankinta- ja analysointimenetelmien kautta (ks. Bergman 2008, 22-33; Metsämuuronen 2005, 244-245.)

5.5 Aineiston analyysi

5.5.1 Määrällinen analyysi

Määrällisen analyysin avulla oli tarkoitus kartoittaa äitien asenteita koskien varhaiskasvatusta ja lastentarhanopettajien yliopistokoulutusta. Ennen aineiston varsinaista analyysiä, siirsimme vastaukset Google Forms -ohjelmasta SPSS Statistics 24 -analysointiohjelmaan, jossa tarkistimme tutkimusaineiston. Saamastamme 105 kyselylomakkeesta jouduimme poistamaan kokonaan neljä lomaketta ennen analyysiä. Poistetuista vastauksista kolme äitiä olivat vastanneet asuvansa muualla kuin Keski-Suomessa tai Keski-Pohjanmaalla, joten nämä vastaukset jätettiin analyysissä huomioimatta. Myös yksi vastaajista oli vastannut kyselyyn täysin identtisesti kaksi kertaa, joten huomioimme vain hänen ensimmäisen vastauksensa.

Muodostimme kaikista kuudesta lastentarhanopettajien yliopistokoulutusta ja sen arvostusta koskevista väittämistä keskiarvosummamuuttujan. Puolet väittämistä (väittämät 6-8) mittasivat äitien asenteita erisuuntaisesti, eli negatiivisesti, joten ennen summamuuttujan muodostamista käännsimme väittämät samansuuntaisiksi muiden kanssa (ks. Metsämuuronen 2006, 508). Keskiarvosummamuuttujan Cronbachin alfa oli .75, eli muuttujat mittasivat lastentarhanopettajien yliopistokoulutusta ja sitä koskevaa arvostusta melko hyvin.

Varhaiskasvatuksen vaikutuksia kuvaavista kuudesta väittämästä muodostettiin myös keskiarvosummamuuttuja. Summamuuttujan Cronbachin alfa oli .85, eli väittämät mittasivat edellä mainittuja merkityksiä hyvin. Varhaiskasvatuksen vaikuttavuutta kuvaava keskiarvosummamuuttuja ei kuitenkaan ollut normaalisti jakautunut, joten käytimme analyysissä parametrittomia Kruskal-Wallisin-testiä sekä Mann-Whitney U-testiä. Kruskal-Wallisin -testiä käytetään verratessa useamman kuin kahden muuttujan keskiarvoja toisiinsa. Mann-

Whitney U-testi on soveltuva silloin, kun vertaillaan keskiarvoja kaksiluokkaisista riippumattomista muuttujista. (Metsämuuronen 2009, 1102-1114; 1115-1116.)

Taustamuuttujista äitien lasten lukumäärää ja äitien korkeinta koulutusta kuvaavien muuttujien frekvenssit eivät myöskään olleet normaalisti jakautuneita. Tästä syystä käytimme Kruskal-Wallis -testiä selvittääksemme, onko lasten lukumäärällä tai äidin koulutuksella yhteyttä heidän asenteisiin lastentarhanopettajien yliopistokoulutusta kohtaan. Muut taustamuuttujat sekä lastentarhanopettajien yliopistokoulutusta ja sen arvostusta koskevista väittämistä muodostettu keskiarvosummamuuttuja olivat normaalisti jakautuneita, joten pystyimme hyödyntämään myös parametrisia testejä.

Käytimme yksisuuntaista varianssianalyysiä vertaillen äidin iän ja elämäntilanteen yhteyttä lastentarhanopettajan yliopistokoulutusta koskeviin asenteisiin. Normaalijakaumaa edellyttävä yksisuuntainen varianssianalyysi soveltui tähän hyvin, koska sillä voidaan vertailla keskiarvoja useamman kuin kahden ryhmän välillä (ks. Metsämuuronen 2005, 725). T-testillä selvitimme eroavanko äitien lastentarhanopettajan yliopistokoulutusta koskevat asenteet äidin asuinmaakunnan perusteella, tai sen perusteella, onko äiti osallistunut itse päivähoitoon tai osallistuuko äidin lapsi tai lapset päivähoitoon. T-testi soveltui tähän yhteyden normaalijakauman toteutumisen lisäksi, sillä toinen muuttujista oli vähintään välimatka-asteikollinen (ks. Metsämuuronen 2005, 365).

Yksisuuntaisen varianssianalyysin, t-testin, Kruskal-Wallis -testin ja Mann-Whitney U-testin lisäksi käytimme analyysissä frekvenssijakaumien tarkastelua sekä laadullista sisällönanalyysiä.

5.5.2 Laadullinen analyysi

Laadullisen analyysin avulla selvitimme äitien näkemyksiä varhaiskasvatuksesta ja lastentarhanopettajien yliopistokoulutuksesta. Aineiston tarkastuksen jälkeen laadulliseen analyysiin jäi yhteensä 208 kappaletta äitien kirjoittamia perusteluja. Laadullisen aineiston analysoinnissa käytimme aineistolähtöistä sisäl-

lönanalyysiä, jonka tarkoituksena on muodostaa selkeä ja tiivis kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Kerätty aineisto puretaan osiin, käsitteellistetään ja rakennetaan uudella tavalla johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. (Tuomi & Sarajarvi 2002, 110.) Vallin (2010, 126) mukaan laadullista aineistoa voidaan analysoida lisäksi tilastollisia menetelmiä hyödyntäen. Näin ollen päädyimme myös laskemaan, kuinka vahvasti ja usein eri teemat ovat olleet esillä äitien vastauksissa.

Käsittelimme äideiltä saatuja perusteluita väittämäkohtaisesti. Analysoinnin ensimmäisessä vaiheessa kaikki 208 perustelua pelkistettiin karsimalla niistä tutkimuksen kannalta epäolennaiset ilmaukset. Pelkistettyjä ilmauksia muodostui aineistosta yhteensä 105 kappaletta. Tämän jälkeen ryhmittelimme aineistoa yhdistelemällä niistä esiin nousseita samankaltaisuuksia. Ryhmittelyn lopputulemana aineistosta löytyi yhteensä 52 alaluokkaa. Alaluokkien käsitteet, jotka kuvasivat samoja asioita, yhdistettiin lopulta ilmiötä kuvaavaksi pääluokaksi. Näitä pääluokkia muodostui lopulta 19. Olemme kuvanneet laadullisen aineiston analyysin etenemispolkua yksityiskohtaisemmin taulukkomuodossa (ks. liite 3 ja liite 4). Alla olevassa taulukossa olemme esittäneet aineiston analyysissä käytetyt analysointimenetelmät tutkimuskysymyskohtaisesti.

TAULUKKO 1. Analyysimenetelmät

Tutkimuskysymys	Tutkittava asia	Analyysitapa
1. Millaisena kotihoito ja varhaiskasvatus näyttäytyvät äitien vastauksissa ja miten äidit perustelevat lasten hoitomuotoa koskevia valintojaan?	Väittämät 1-4 Äitien näkemyksiä varhaiskasvatuksesta oikeusnäkökulmasta tarkasteltuna Äitien näkemyksiä päivähoidon tarpeesta ennen esikoulu	Frekvenssijakaumat Laadullinen sisällönanalyysi
2. Miten taustatekijät ovat yhteydessä lastentarhanopettajien yliopistokoulutusta koskeviin asenteisiin, näkemyksiin ja arvostukseen?	Väittämät 5-10 sekä äitien asenteet lastentarhanopettajan yliopistokoulutusta kohtaan (summamuuttuja), taustamuuttujien tarkastelua Lastentarhanopettajan yliopistokoulutus ja äidin asuin-	Frekvenssijakaumat T-testi

	<p>maakunta, onko äiti osallistunut päivähoitoon, osallistuiko lapsi päivähoitoon</p> <p>Lastentarhanopettajan yliopistokoulutus ja lasten lukumäärä, vastaajan korkein koulutus</p> <p>Lastentarhanopettajan yliopistokoulutus ja vastaajan ikä</p> <p>Lastentarhanopettajan yliopistokoulutus ja äidin elämäntilanne</p> <p>Näkemykset lastentarhanopettajien yliopistokoulutuksesta (Väittämät 6-10)</p>	<p>Kruskal-Wallis-testi (H)</p> <p>Yksisuuntainen varianssianalyysi (ANOVA)</p> <p>Yksisuuntainen varianssianalyysi (ANOVA)</p> <p>Laadullinen sisällönanalyysi</p>
<p>3. Miten taustatekijät ovat yhteydessä äitien asenteisiin ja näkemyksiin varhaiskasvatuksen vaikuttavuudesta ja kannattavuudesta investoinnin kohteena?</p>	<p>Äitien asenteet varhaiskasvatuksen vaikuttavuudesta ja väittämät 11-16</p> <p>Yhteiskunnallinen merkitys ja osallistuiko äidin lapset päivähoitoon, osallistuiko äiti itse päivähoitoon ja maakunta, jossa äiti asuu</p> <p>Yhteiskunnallinen merkitys ja minkä ikäinen äiti on, tämän hetkinen tilanne, korkein koulutus ja lasten lukumäärä</p> <p>Näkemykset varhaiskasvatuksen vaikuttavuudesta (Väittämät 11-16)</p>	<p>Frekvenssijakaumat</p> <p>Mann-Whitney U-testi (U)</p> <p>Kruskal Wallisin-testi (H)</p> <p>Laadullinen sisällönanalyysi</p>

6 TULOKSET

6.1 Varhaiskasvatusta ja kotihoitoa koskevat asenteet ja näkemykset

6.1.1 Varhaiskasvatus lasten oikeutena

Määrällisten tulosten raportointiosiossa on hyvä huomioida, että olemme käyttäneet pyöristettyjä valideja prosenttilukuja. Näin ollen summaksi ei välttämättä kerry jokaisessa kohdassa täyttä 100 %. Selvitimme aluksi sisällönanalyysiä hyödyntäen, kenen oikeutena varhaiskasvatus nähdään. Tarkastelimme äitien näkemyksiä sekä lasten oikeuden että huoltajien oikeuden näkökulmasta.

Laadullisen analyysin mukaan äidit näkivät varhaiskasvatuksen useammin lapsen oikeutena (n = 16), kuin huoltajien oikeutena (n = 4). Frekvenssijakaumien tarkastelu vahvisti edellä mainittua tulosta, eli suurin osa äideistä koki varhaiskasvatuksen olevan lapsen oikeus (n = 85, 84.2 %). Äidit, jotka pitivät varhaiskasvatusta lapsen oikeutena, tarkoittivat varhaiskasvatuksella sekä päivähoitoa, että sen muita erilaisia muotoja, kuten kerhoja sekä myös vanhempien toteuttamaa kotihoitoa. Lisäksi osa äideistä korosti hyvän kotihoidon olevan lasten ensisijainen oikeus.

Kun päivähoidossa toteutettava varhaiskasvatus nähtiin lasten oikeutena, perusteltiin näkemystä oikeutena omaan sosiaaliseen ympäristöön, päivähoidon tarjoamien myönteisten vaikutusten ja mahdollisuuksien kannalta sekä siellä opeteltavien taitojen ja asiasisältöjen kautta (n = 11). Seuraavissa kommentteissa äidit nostavat esiin erilaisia päivähoidossa toteutettavan varhaiskasvatuksen hyötyjä, joihin heidän näkemyksen mukaan lapsilla tulisi olla oikeus:

“Jokaisen lapsen on mielestäni oikeus päästä ikätovereidensa kanssa opettelemaan päivähoitoon esimerkiksi erilaisia vuorovaikutustaitoja.” (Vastaaja 3)

“Lapsella on oltava oikeus varhaiskasvatukseen sillä se laajentaa lapsen mahdollisuuksia monella tapaa ja lisäksi varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten mahdolliset haasteet tulevat helpommin huomatuksi/huomioituiksi kuin niiden jotka eivät varhaiskasvatuksen piirissä ole. Tämä toki lisää mahdollisuuksia antaa varhaista tukea joka puolestaan tarjoaa parempia valmiuksia jatkoon koulumaailmassa ja muuallakin.” (Vastaaja 90)

Lapsen oikeutta päivähoidossa toteutettavaan varhaiskasvatukseen perusteltiin lisäksi tasa-arvon näkökulmasta. Päivähoidon nähtiin tasaavan erilaisista perheolosuhteista tulevien lasten mahdollisuuksia saada laadukasta varhaiskasvatusta ja turvatut elinolot: *“Kaikki lapset eivät saa kotona laadukasta varhaiskasvatusta tai edes elinoloja, joten lapsilla tulee olla oikeus myös päivähoidossa järjestettävään varhaiskasvatukseen. Tämä tasa-arvoistaa lapsia.”* (Vastaja 5).

15,8 % (n = 16) vastaajista näki varhaiskasvatuksen jonakin muuna, kuin lapsen oikeutena tai ei ollut väittämän kanssa samaa eikä eri mieltä. Kun varhaiskasvatus nähtiin lapsen vanhempien tai huoltajien oikeutena, sen painotettiin olevan perheen oma valinta ja päätös sekä työssäkäynnin tai opiskelun mahdollistava instituutio (n = 4). Eräs äiti määritteli laadukkaana ja ammattitaitoisen varhaiskasvatuksen myös vanhempien oikeudeksi.

“Jos vanhemmat päättävät, että lapsi tarvitsee varhaiskasvatusta, niin silloin se on oikeus.--” (Vastaja 97)

“Itse miellän varhaiskasvatuksen enemmänkin perheiden oikeudeksi eli vanhemmilla on oikeus saada lapsensa ammattitaitoiseen hoitoon, jolloin vanhemmat voivat käydä töissä ja lapset ovat hyvässä hoidossa.” (Vastaja 23)

6.1.2 **Subjekttiivinen päivähoito-oikeus kaikille ja kotihoidon tukeen muutoksia**

Yli puolet äideistä oli sitä mieltä, että subjektiivisen päivähoito-oikeuden tulisi koskea kaikkia lapsia ja perheitä (n = 66, 65.3 %). Äidit perustelivat tätä siten, että kaikilla perheillä tulisi olla samat oikeudet (n = 4). Viidesosa äideistä (n = 20, 19.8 %) oli vastannut väittämään, etteivät ole samaa eivätkä eri mieltä ja 15 äitiä (14.9 %) näki, että subjektiivisen päivähoito-oikeuden tulisi olla rajattu. Äidit kertoivat perusteltujen syiden oikeuttavan lapsen päivähoitoon, joista eniten korostettiin lasten yksilöllisiä tuen tarpeita (n = 8). Mikäli perusteltuja syitä ei ollut, näkivät äidit, että päivähoidon tulisi olla työssäkävien ja opiskelevien vanhempien etuoikeus (n = 9). Alla olevissa kommentteissa äidit pohtivat, kenellä tulisi olla ensisijainen oikeus varhaiskasvatuspalveluiden käyttöön:

“--mietin miksi perhe jossa vanhempi/vanhemmat työttömiä tai kotona toisen/toisten lasten kanssa tarvitsee oikeutta päivähoitoon. Mutta jos on syy esimerkiksi lapsen kehityksen vuoksi tai erityislapsi tms on asia erikseen.” (Vastaja 11)

”Mielestäni päivähoitoon tulisi olla etuoikeus työssäkäyvien vanhempien lapsi tai lapsi, jonka kasvun ja kehityksen on katsottu hyötyvän varhaiskasvatuksessa.” (Vastaja 78)

Väittämän *”Toivoisin kotihoidon tukeen muutoksia, jotka mahdollistaisivat lapseni/lapseni kotihoidon pidempään jatkumisen”* frekvenssijakaumien tarkastelussa ilmeni, että yli puolet äideistä (n = 60, 59.4%) toivoi kotihoidon tukeen edellä mainittuja muutoksia. Perusteluissa äidit painottivat erityisesti sitä, että nykyinen kotihoidon tuki on taloudellisesti vanhempien valinnanvapautta rajoittava (n = 9), kuten seuraavassa kommentissa tulee esille: *”Nykyinen kotihoidontuki on niin olematon että se rajoittaa perheiden valintoja.”* (Vastaja 31). Osa äideistä toivoi voivansa hoitaa lasta kotona varhaisvuosien ajan (n = 4): *”Haluaisin itse pystyä kasvattamaan oman lapseni ensimmäiset tärkeimmät vuodet kokonaan. Näin lapseni saa tarvittavan huomion ja rakkauden määrän.”* (Vastaja 47) ja muutamat toivoivat voivansa hoitaa lasta koulun alkuun saakka (n = 3): *”Tämä olisi ihanaa jos mahdollistettaisiin että vanhempi voisi hoitaa kotona koulun alkuun saakka.”* (Vastaja 11).

Noin viidesosa (n = 20, 19.8 %) oli vastannut väittämään, ettei ole samaa eikä eri mieltä ja samainen määrä (n = 21, 20.8 %) taas ei toivonut muutoksia kotihoidon tukeen. Perustelujen mukaan nämä äidit näkivät kotihoidon olevan lapsen kolmanteen ikävuoteen saakka riittävä (n = 3), kuten eräs äiti kertoo seuraavassa kommentissa: *”Kyllä 3v asti on mielestäni hyvin riittävä. Tästä eteenpäin lapsi alkaa jo kaipaamaan ikäistään seuraa.”* (Vastaja 59).

6.1.3 Päivähoidon tarve tilanneriippuvainen ja suurempi yli 3-vuotiailla lapsilla

Äitien näkemyksiä päivähoitoon tarpeesta ennen esikoulun aloitusta selvitettiin sekä laadullisen sisällönanalyysin avulla, että tarkastelemalla väittämän *”Kannattan kotihoitoa ennen esikoulun aloitusta”* frekvenssijakaumia. Laadullisen analyysin pohjalta syntyi kolme teemaa: *”Kotihoito ennen esikoulua”*, *”Päivähoidon tarve tilanneriippuvaista”* ja *”Varhaiskasvatuksen tarve ennen esikoulua”*.

Lähes kolmasosa vastanneista (n = 30, 29,7 %) ei ollut samaa eikä eri mieltä yllä mainitun väittämän kanssa. Puolet äideistä (n = 50, 49,5 %) eivät kannattaneet kotihoitoa esikoulun aloitukseen saakka ja perusteluissa 13 äitiä toi esille,

että lapset tarvitsevat päivähoitoa ennen esikoulun aloitusta. Suurin osa heistä näki, että lapsen täyttäessä 3 vuotta, tarve varhaiskasvatukseen kasvaa (n = 8). Äidit näkivät varhaiskasvatuksen tarjoavan yli 3-vuotiaille lapsille sellaisia virikkeitä ja mahdollisuuksia, joita lapset alkavat kyseisessä iässä tarvita ja joihin kotona ei välttämättä ollut samalla tapaa mahdollisuutta vastata. Näistä painotettiin eniten sosiaalista ympäristöä ja vertaisia, kuten seuraavissa kommentteissa äidit tuovat esille:

”Lapsi alkaa 3v iästä kaipaamaan ikäistään seuraa. --” (Vastaja 59)

Kotihoito on mielestäni alle 3v lapsille todella hyvä hoitomuoto mutta sitä isommalle lapselle jokin varhaiskasvatuksen muoto on jo hyödyllinen sosiaalisten suhteiden ja sääntöjen oppimisen kannalta.” (Vastaja 90)

Sosiaalisen ympäristön lisäksi päivähoiton tarvetta perusteltiin varhaiskasvatuksessa opeteltavien erilaisten uusien taitojen kautta, joista nousi erityisesti esiin esikoulu- ja kouluvalmiuksien kehittäminen:

”-- Suurin osa hyötyykin esim. päiväkodista. Siellä oppii paljon taitoja (mm. sosiaalisia), joita tarvitaan esikoulussa.” (Vastaja 78)

”-- olen kokenut että lapset ovat oppineet ja saaneet päiväkodista paljon koulussa tarvittavia taitoja -- erityisesti sosiaaliset taidot. Näitä ei kovin kattavasti tule harjoiteltua mikäli lapsi on vain kotihoidossa. (Vastaja 23)

Usea vastaja näki siis lapsilla esiintyvän tarvetta varhaiskasvatukseen ennen esikoulun aloitusta, mutta lähes yhtä usea äiti näki lapsen tarpeen varhaiskasvatukseen ennen esikoulun aloitusta riippuvan joko lapsen tai perheen tilanteesta (n = 12). Äidit näkivät perheen tilanteen lisäävän tarvetta varhaiskasvatukseen vahvemmin kuin lapsen yksilöllisten tarpeiden. Yksi äiti nosti myös pohdinnoissaan esiin eri aikaan syntyneiden lasten erilaiset mahdollisuudet kotihoitoon ja päivähoiton aloitukseen: *”Tilanteet ovat niin erilaisia. Esim perheen esikoisella voi hyvinkin olla mahdollisuus olla kotona esikouluun asti, perheen kuopus ei todennäköisesti saa olla.”* (Vastaja 102).

Perusteluissa osa äideistä toi esiin toiveensa hoitaa lastaan kotona esikoulun aloitukseen saakka (n = 4) ja frekvenssijakauman tarkastelussa viidesosa (n = 21, 20.8 %) äideistä kannatti kotihoitoa ennen esikoulun aloitusta. Äidit korosti-

vat perheen valinnanvapautta lapsensa hoitomuodon valinnan suhteen: *“Perheellä tulisi olla mahdollisuus pitää lapsi kotihoidossa niin pitkään kuin haluaa.”* (Vastaaja 54) ja lisäksi he näkivät kotihoidon vastaavan paremmin lapsen tarpeisiin: *“Itse olen ollut kotihoidossa ennen kouluun menoa ja toivoisin että omanikin voisi, saisi aikaa olla vanhempien kanssa ja päivärytmi olisi enemmän lapsilähtöinen. --.”* (Vastaaja 11).

6.2 Lastentarhanopettajien yliopistokoulutusta koskevat asenteet ja näkemykset

6.2.1 Yliopistokoulutukseen suhtautuvat myönteisimmin yli 26-vuotiaat, korkeasti koulutetut ja monilapsiset äidit

Äitien asenteita lastentarhanopettajan yliopistokoulutusta kohtaan tutkittiin eri taustamuuttujien kautta. Eri ikäryhmät erosivat koulutusta koskevien vastausten välillä tilastollisesti merkitsevästi ($F^{(2, 98)} = 6.38, p = .002, \eta^2 = .12$) siten, että yliopistokoulutusta koskeviin väittämiin olivat vastanneet keskimääräistä myönteisemmin 26–33-vuotiaat ($ka = 4.07, kh = .64$) ja 34–44-vuotiaat ($ka = 4.16, kh = 0.71$) äidit kuin 19–25-vuotiaat äidit ($ka = 3.54, kh = .66$) (ks. TAULUKKO 2). Yli 26-vuotiaat äidit olivat siten vastanneet väittämiin keskimääräistä myönteisemmin, kuin tätä nuoremmat äidit. Erot 26–33-vuotiaiden ja 34–44-vuotiaiden äitien vastausten välillä eivät olleet tilastollisesti merkitseviä. Ikä selitti 11 % äitien vastauksista ja sitä myötä yliopistokoulutusta koskevistä asenteista.

TAULUKKO 2. Eri-ikäisten äitien lastentarhanopettajien yliopistokoulutusta koskevat asenteet (N = 101)

	(1)		(2)		(3)		<i>F</i>	<i>df</i>	<i>p</i>	pari-ver- tailut ^a	η^2
	19–25 -vuotiaat		26–33 -vuotiaat		34–44 vuotiaat						
	<i>n</i> = 22		<i>n</i> = 54		<i>n</i> = 25						
	<i>ka</i>	<i>kh</i>	<i>ka</i>	<i>kh</i>	<i>ka</i>	<i>kh</i>					
Yliopistokoulutus	3.54	.66	4.07	.64	4.16	0.71	6.38	2, 98	.002	1 < 3 1 < 2	.12

Iän lisäksi tutkittiin myös, onko lapsen osallistumisella päivähöitoon merkitystä äitien asenteisiin lastentarhanopettajien yliopistokoulutusta kohtaan. Äidit, joiden lapset osallistuivat tai olivat osallistuneet päivähöitoon (*n* = 88) olivat vastanneet korkeakoulutusta koskeviin väittämiin hieman myönteisemmin (*ka* = 4.0, *kh* = .67), kuin äidit, joiden lapset eivät osallistuneet päivähöitoon (*n* = 13) (*ka* = 3.78, *kh* = .86). Nämä erot olivat kuitenkin hyvin pienet, eivätkä ne olleet tilastollisesti merkitseviä ($t^{(99)} = 1.09$, $p = .28$) (Ks. TAULUKKO 3.).

TAULUKKO 3. Äitien, joiden lapset ovat osallistuneet sekä joiden lapset eivät ole osallistuneet varhaiskasvatukseen, asenteet lastentarhanopettajien yliopistokoulutusta kohtaan (N = 101)

	Lapsi osallistuu tai on osallistunut (<i>n</i> = 88)				Lapsi ei osallistu tai ei ole osallistunut (<i>n</i> = 13)				<i>t</i> -testi		
	<i>ka</i>		<i>kh</i>		<i>ka</i>		<i>kh</i>		<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
Lastentarhanopettajien yliopistokoulutus	4.0	.67	3.78	.86	1.09	99	.28				

Erilaisen koulutustaustan omaavat äidit erosivat toisistaan tilastollisesti merkitsevästi lastentarhanopettajan yliopistokoulutusta koskevissa vastauksissa ($\chi^2_{(2)} = 18.9, p < .000, \eta^2 = .17$). Tilastollisesti erittäin merkitsevä ero muodostui korkeakoulutettujen ja toisen asteen koulutuksen käyneiden äitien välille ($p = .001$). Korkeakoulutetut ($n = 50$), eli ammattikorkeakoulun tai yliopiston käyneet äidit, olivat vastanneet lastentarhanopettajan yliopistokoulutuksen arvostusta mittaaviin väittämiin keskimääräistä myönteisemmin ($ka = 4.26, kh = .57$), kuin äidit, joilla oli toiseen asteen koulutus ($n = 45$) ($ka = 3.75, kh = .64$). Koulutustaustat selittivät 17 % äitien vastaustaipumuksesta ja asenteista.

Myös lasten lukumäärä muodosti tilastollisesti merkitsevän eron äitien vastausten välille ($\chi^2_{(3, 96)} = 8.31, p = .04, \eta^2 = .06$). Mitä enemmän lapsia äidillä oli, sitä myönteisemmin hän oli vastannut lastentarhanopettajien yliopistokoulutuksen arvostusta mittaaviin väittämiin, lukuun ottamatta nelilapsisia äitejä ($ka = 4.04, kh = .99$). Näitä äitejä tutkimuksessamme oli selkeä vähemmistö ($n = 4$). Äidit, joilla oli yksi lapsi ($n = 36$) olivat vastanneet väittämiin kielteisemmin ($ka = 3.74, kh = .68$), kuin äidit, joilla oli kaksi lasta ($n = 39, ka = 4.11, kh = .65$). Kolmilapsiset äidit ($n = 21$) olivat vastanneet lastentarhanopettajan yliopistokoulutuksen arvostusta koskeviin väittämiin kaikkein myönteisimmin ($ka = 4.16, kh = .69$). Lasten lukumäärä selitti 6 % äitien vastauksista ja asenteista.

Tarkasteltaessa maakunnan yhteyttä äitien lastentarhanopettajakoulutusta koskeviin asenteisiin, selvisi, että keskisuomalaisten ($ka = 3.99, kh = .71$) ja keskipohjanmaalaisten ($ka = 3.97, kh = .69$) äitien vastausten välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa ($t_{(99)} = -.157, p = .88$). Myöskään se, oliko äiti itse osallistunut lapsena päivähoitoon ($ka = 4.0, kh = .70$) vai ei ($ka = 3.7, kh = .71$), ei muodostanut tilastollisesti merkitseviä eroja äitien lastentarhanopettajien korkeakoulutusta koskevien vastausten välille ($t_{(99)} = .92, p = .36$). Tilastollisesti merkitseviä eroja ei myöskään esiintynyt tarkasteltaessa eri elämäntilanteissa olevien äitien (opiskelija, työssäkäyvä, kotona lapsen kanssa, työtön) vastauksia näihin väittämiin ($F_{(2,98)} = .049, p = .95$).

6.2.2 Ammattilaisten koulutustausta kiinnostaa ja yliopistokoulutuksen käytännönläheisyys mietityttää

Kaikkiin lastentarhanopettajien yliopistokoulutusta koskeviin väittämiin (5-10) äideistä hiukan yli puolet oli vastannut myönteisesti (n = 58, 57.4 %). Suurin osa (n = 80, 79.2 %) äideistä halusi tietää heidän lapsensa kasvatukseen osallistuvan henkilökunnan koulutustaustan. Perusteluiden mukaan äidit olivat kiinnostuneita tietämään, miltä pohjalta kasvatustyötä tehdään (n = 6), kuten seuraavassa kommentissa tuodaan esille: *”Tämä on tärkeää. Haluan että kun keskustellaan tietyn tason asioista, minulla on käsitys, pohjaako toisen mielipide tutkimuksiin ja kokemukseen vai mutu-tuntumaan.”* (Vastaja 41).

Alle puolet äideistä oli sitä mieltä, että lastentarhanopettajien yliopistokoulutus on riittävän käytännönläheinen päiväkotityöhön (n = 46, 45.6 %). Perusteluissa tuotiin esille, että käytännön oppii työssä ja tekemällä (n = 3). Eräs äiti tuo esiin näkemyksensä teorian tiedon merkittävyydestä: *”Käytännön oppii käytännössä. Tärkeämpää on oppia ymmärtämään syvempiä syy-yhteyksiä lapsen toiminnan ja kasvatuksen takana.”* (Vastaja 97).

Reilu kolmasosa äideistä ei ollut samaa eikä eri mieltä yliopistokoulutuksen riittävästä käytännönläheisyydestä (n = 37, 36.6 %). Useat äidit painottivat perusteluissaan, ettei heillä ollut riittävästi tietoa koulutuksen sisällöistä (n = 9). Alla olevassa kommentissa eräs äiti pohtii ratkaisuehdotusta seuraavasti: *”Tunnen koulutusta kovin huonosti. Sen avaaminen ja perheiden mukaan ottaminen jo koulutuksen aikana voisi tuoda koulutukseen käytännönläheisemmän otteen.”* (Vastaja 41).

Vastajista alle viidesosa oli sitä mieltä, ettei yliopistokoulutus ole tarpeeksi käytännönläheinen päiväkotityöhön (n = 18, 17.9 %). Koulutuksen nähtiin olevan liian teoriapainotteinen (n = 4). Lisäksi nähtiin, että koulutus ei vastaa käytäntöä, saati todellisuutta (n = 2).

” -- Yliopistossa voi oppia, kuinka lasta pitäisi lähestyä tietyssä tilanteessa, mutta tositalanne voi olla täysin eri. Yliopistossa on liian tieteellistä osaamista, jota lastentarhassa ei niinkään tarvita. Pedagoginen puoli tulee joka tapauksessa arjen pyörittämisen yhteydessä.” (Vastaja 82)

Taidon toimia lastentarhanopettajana käytännön työssä mainittiin lisäksi olevan riippuvainen henkilön yksilöllisistä ominaisuuksista (n = 2), kuten eräs äiti toteaa: *“Riippuu valtavan paljon myös persoonasta, kyllä lto [lastentarhanopettaja] toimii usein aivan täysillä mukana myös perushoidollisissa asioissa.”* (Vastaja 90).

6.2.3 Koulutus ja pedagoginen osaaminen nähdään tärkeänä

Yli puolet vastanneista äideistä oli sitä mieltä, etteivät yliopiston käyneet lastentarhanopettajat olleet ylikoulutettuja työtehtäviinsä ja työn vastuuseen nähden (n = 68, 67.3 %). Perusteluissaan äidit toivat esiin arvostuksensa koulutuksen tuomaa osaamista ja lastentarhanopettajien työtä kohtaan (n = 6) ja näkivät, että yliopistokoulutetut lastentarhanopettajat tuovat päiväkodin toimintaan lasten kehitystä tukevaa ja edistävää sisältöä. Alle on poimittu kommentteja, joissa äidit tuovat edellä mainittuja asioita esiin:

“Arvostan valtavasti heidän työpanostaan ja osaamistaan. Harmillista, että osa vanhemmistakin näkee nämä ammattilaiset niin kovin vähättelevästi.” (Vastaja 41)

“Lapseni ovat kallein aarteeni maan päällä, ja niin se on muillakin vanhemmilla. En halua jättää lapsiani kenen tahansa hoiviin. Lapseni eivät tarvitse vain perushoivaa, vaan myös turvallisen aikuisen, joka osaa haastaa lapseni kehitystä sopivasti hänen taitoihinsa ja ikätasoonsa nähden.” (Vastaja 97)

“Päiväkoteihin tarvittaisiin yliopistokoulutuksen saaneita pedagogian ammattilaisia. On lasten oikeus, että toiminta on pedagogisesti mielekästä ja merkityksellistä.” (Vastaja 58)

Valtaosa äideistä (n = 79, 78.2 %) oli sitä mieltä, ettei ainoastaan lapsista pitäminen riitä lastentarhanopettajan työssä. Perusteluiden mukaan äidit kokivat koulutuksen vahvistavan ammattitaitoa (n = 15): *“Kyllä koulutus pitää olla. Sen verran tärkeää ja arvokasta työtä tehdään ettei kuka tahansa lapsista pitävä sitä hommaa hoida.”* (Vastaja 59) ja *“Koulutuksen kautta toiminnasta tulee tavoitteellista ja pedagogisempaa.”* (Vastaja 58). Osa vastaajista tosin piti koulutusta merkittävämpänä lapsista pitämistä (n = 5), vuorovaikutusta (n = 2) sekä huolenpitoa (n = 2).

Enemmistö äideistä (n = 70, 69.4 %) näki, että varhaiskasvatuksen ammattilaisten korkeakoulutus edistää varhaiskasvatuksen laatua. Perusteluissa (n = 14) kävi ilmi, että koulutuksen koettiin lisäävän lapsilähtöisyyttä ja ammattitaitoa (n = 3), kuten seuraavassa kommentissa tuodaan esille: *“Se takaa sen, että lapsia ym-*

märretään parhaiten ja heitä varten voidaan paremmin suunnitella ja toteuttaa varhaiskasvatusta.” (Vastaja 97). Lisäksi lapsista pitämisen (n = 2), työntekijän persoonan (n = 2), työkokemuksen (n = 2), moniammatillisen yhteistyön (n = 2) sekä riittävien resurssien (n = 1) nähtiin edistävän varhaiskasvatuksen laatua.

”Väittäisin -- että -- varhaiskasvatus voi olla riittävän hyvää ilman koulutusta (esim jotkut vanhemmat osaavat opettaa lapsilleen näitä asioita luonnostaan) ja -- pelkkä koulutus ei takaa käytännön laadukasta varhaiskasvatusta, johon vaikuttaa lto:n persoona, kokemus sekä ”ylemmät ohjeistukset” (esim ryhmäkoko), jotka puolestaan vaikuttavat lto:n [lastentarhanopettajan] kykyyn tehdä työtään laadukkaasti--” (Vastaja 54)

”Ei koulutus yksin riitä laadukkaan varhaiskasvatuksen tuottamiseen, siihen tarvitaan moniammatillista yhteistyötä.” (Vastaja 90)

Suurin osa äideistä myös oli sitä mieltä, että varhaiskasvatuksessa tarvitaan pedagogista osaamista (n = 82, 81.2 %). Äidit perustelivat näkemystään niin lapsen: ”Valmistaa koulumaailmaan” (Vastaja 41), kuin vanhemmuuden kannalta: ”Se ohjaa aikuisen toimintaa, ilman sitä on vaan hukassa oleva vanhempi ☺” (Vastaja 4)

6.3 Varhaiskasvatuksen yksilöllisiä ja yhteiskunnallisia vaikutuksia koskevat asenteet ja näkemykset

6.3.1 Varhaiskasvatuksen vaikutukset tunnistetaan ja kotihoidon vaikutukset nähdään samankaltaisina

Äitien asenteita varhaiskasvatuksen vaikuttavuutta kohtaan tarkasteltiin jokaisen taustamuuttujan kautta. Kuitenkaan sillä, missä maakunnassa äiti asui ($U^{(99)} = 1265$, $Z = -.062$, $p = .95$), minkä ikäinen hän oli ($X^2_{(2, 98)} = 4.48$, $p = .11$), oliko hän työssäkäyvä, opiskelija, työtön tai lasta kotona hoitava ($X^2_{(2, 98)} = 4.58$, $p = .10$), mikä äidin korkein koulutus oli ($X^2_{(2, 98)} = 3.54$, $p = .17$), montako lasta hänellä oli ($X^2_{(3, 96)} = 2.61$, $p = .46$), oliko hän osallistunut itse päivähoitoon lapsena ($U^{(99)} = 216.5$, $Z = -.370$, $p = .71$) tai osallistuiko hänen lapset päivähoitoon vai ei ($U^{(99)} = 216.5$, $Z = -.370$, $p = .71$) ei luonut tilastollisesti merkitseviä eroja äitien vastausten välille. Summamuuttujan frekvenssien tarkastelut kertoivat, että enemmistö äideistä näki varhaiskasvatuksella olevan myönteisiä vaikutuksia lapsille ja koko yhteiskunnalle (n = 72, 71.3 %).

Varhaiskasvatuksen nähtiin pääosin tukevan lasten välistä tasa-arvoisuutta (n = 76, 75.2 %). Muutaman äidin perustelun mukaan tämä edellytti sitä, että varhaiskasvatus on laadukasta (n = 2). Lisäksi perusteluissa tuotiin esiin, että investoimalla hyvään kotihoitoon voitaisiin myös lisätä lasten välistä tasa-arvoisuutta (n = 4). Seuraavassa kommentissa eräs äiti näkee hyvän kotihoidon luovan lapsilähtöiset raamit uuden oppimiselle: *“Toivottavaa olisi, että lapsella olisi mahdollista saavuttaa samat tavoitteet omaan tahtiinsa kotihoidossa. Tasa-arvoisinta olisi mahdollista kaikille hyvä kotihoito.”* (Vastaja 97).

Perusteluissa nostettiin esiin myös lasten tasa-arvoisuutta heikentäviä tekijöitä, joista äidit mainitsivat subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisen ja päiväkotien resurssien puutteellisuuden. Varhaiskasvatuksen rooli tasa-arvon edistäjänä nähtiin myös tilanneriippuvaisena - perusteluiden mukaan siihen vaikuttaa esimerkiksi päiväkotia ja sen henkilökunta (n = 2): *“-- riippuu paljon myös varhaiskasvatuksessa työskentelevistä ihmisistä.”* (Vastaja 20), *“-- Koteja on toki erilaisia mutta niin on päiväkotekin.”* (Vastaja 72).

Enemmistö äideistä näki, että varhaiskasvatuksen avulla on mahdollista ehkäistä syrjäytymistä (n = 81, 80.2 %). Perusteluissa varhaiskasvatuksen nähtiin toimivan syrjäytymistä ehkäisevänä luomalla lapsille samanlaisia mahdollisuuksia perheen taustoista riippumatta ja varhaisten kaverisuhteiden kautta (n = 3). Perusteluissa tuotiin lisäksi esiin, että kotihoidolla on myös mahdollisuus syrjäytymisen ehkäisyyn (n = 2). Seuraavassa kommentissa eräs äiti kertoo näkemyksensä varhaiskasvatuksen merkityksestä: *“Kun lapset ovat varhaiskasvatuksen parissa he ovat tasavertaisempia, perheiden resurssit tai niiden puute ei vaikuta lapsiin niin voimakkaasti varhaiskasvatuksen piirissä kuin ilman sitä.”* (Vastaja 90).

Lähes kaikkien vastaajien mielestä varhaiskasvatus tukee lasten kehitystä ja edistää heidän hyvinvointiaan (n = 90, 89.1 %). Perusteluissa painotettiin päiväkotien riittävien resurssien merkitystä lasten hyvinvointiin (n = 7). Äidit olivat huolissaan muun muassa suurista ryhmäkoista ja henkilökunnan vaihtuvuudesta ja riittämättömyydestä.

“--laadukas varhaiskasvatus mutta ei kaikki! Tällä hetkellä kunnallisessa päivähoitossa on ongelmia: isot ryhmäkoot, työntekijöiden suuri vaihtuvuus.” (Vastaja 69)

“--Pienelle 12 lapsen ryhmäkoko on valitettavasti usein aivan liian iso ja stressaavaa.”
(Vastaaja 83)

“--jos henkilökunnan määrä on riittämätön, tulee pk:sta [päiväkodista] "lasten säilytyspaikka" jossa tehdään vain välttämättömimmät (ulkoilu, ruokailu, lepo) toiminnot joihin resurssit riittävät.” (Vastaaja 17)

Lisäksi äidit näkivät, että varhaiskasvatuksen laadun (n = 3), monipuolisen toiminnan (n = 2) sekä yksilöllisten tuen tarpeiden tunnistamisen ja toteutuksen kautta (n = 2) voidaan tukea lasten kehitystä ja edistää heidän hyvinvointiaan. Seuraavassa kommentissa äiti tuo esiin tukea tarvitsevat lapset ja perheet: *“Lapsen siirtyessä kodin ulkopuolelle on mahdollista havaita tukea tarvitsevat lapset ja perheet paremmin. Perheen ulkopuolinen henkilö saattaa huomata objektiivisemmin ja laajakattaisemmin lapsen kehityksen tuen tarpeen.”* (Vastaaja 8). Muutamissa perusteluissa tuotiin esiin, että laadukas kotihoito tekee samoin (n = 2) ja etteivät pienet lapset hyödy varhaiskasvatuksesta (n = 2), kuten seuraavassa esimerkissä käy ilmi: *“Mielestäni pienemmälle lapselle varhaiskasvatus/päivähoito ei tuo mitään plussia, pienelle tärkein on ensisijainen kiintymyssuhde henkilö= äiti/isä ja laadukas kotihoito riittää ja takaa lapselle kaiken tarvitsemansa.”* (Vastaaja 83).

Varhaiskasvatuksen koettiin luovan perustaa elinikäiselle oppimiselle (n = 87, 86.1 %). Perusteluiden mukaan laadukkaan varhaiskasvatuksen (n = 2) lisäksi kotihoidon nähtiin luovan yhtä lailla samaista perustaa (n = 3): *“*laadukas varhaiskasvatus”* (Vastaaja 63), *“Toisaalta samaa tekee myös kotihoito.”* (Vastaaja 72).

6.3.2 Varhaiskasvatukseen investoiminen kannattaa

Enemmistö äideistä näki varhaisen investoinnin varhaiskasvatukseen maksavan itsensä myöhemmin takaisin moninkertaisena (n = 71, 70.3 %). Kuitenkin noin neljäsosa (n = 26, 24 %) oli vastannut tätä koskevaan väittämään, etteivät ole samaa, eivätkä eri mieltä. Suurin osa äideistä oli sitä mieltä, että investoiminen varhaiskasvatukseen on sijoitus niin lasten, kuin koko yhteiskunnan tulevaisuuteen (n = 86, 85.1 %). Tätä perusteltiin muun muassa sillä, että lapsissa on tulevaisuus - ja toisaalta tulevaisuus on myös heitä varten (n = 3), kuten eräs äiti toteaa ytimekkäästi kommentissaan: *“Tulevaisuus on lasten.”* (Vastaaja 97).

7 POHDINTA

7.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Tutkimuksemme tarkoituksena oli kartoittaa, minkälaisia asenteita ja näkemyksiä keskisuomalaisilla ja keskipohjanmaalaisilla äideillä on varhaiskasvatuksesta ja lastentarhanopettajien yliopistokoulutuksesta. Lisäksi halusimme selvittää, löytyykö näistä samankaltaisia vivahteita viimeaikaisen varhaiskasvatusta koskevan nettikirjoittelun kanssa, joista kärkkäimpiä esimerkkejä olemme nostaneet teoreettisen viitekeh्यksemme ohessa esiin.

Tulosten mukaan kuva päivähoidosta ja sen tehtävistä näyttäytyy äitien silmin enemmänkin lapsi- ja koulutuspoliittisena kuin työvoima- ja sosiaalipoliittisena (ks. Alila ym. 2014). Tutkimuksessamme ei noussut selkeästi esiin mustavalkoista kotihoidon ja varhaiskasvatuksen vastakkainasettelua, vaikkakin osa äideistä koki, että kotihoidolla on samanlaisia yksilöllisiä ja yhteiskunnallisia vaikutuksia kuin varhaiskasvatuksella. Äidit näkivät varhaiskasvatuksen vaikutukset ja hyödyt hyvin myönteisinä ja varhaiskasvatuksen kannattavana sijoituksena tulevaisuuden kannalta. Lastentarhanopettajien yliopistokoulutus jakoi äitien mielipiteitä ja hieman yli puolet tähän tutkimukseen vastanneista äideistä olivat vastanneet koulutusta koskeviin väittämiin myönteisesti. Moni äiti toi myös esiin tietämättömyytensä koulutuksen sisällöistä ja eniten pohdintaa aiheutti sen käytännönläheisyyden riittävyys. Seuraavaksi tarkastelemme syvemmin saatuja tuloksia suhteessa laajempaan varhaiskasvatusta koskevaan yhteiskunnalliseen kontekstiin sekä aikaisempiin tutkimustuloksiin peilaten.

Karilan (2016, 34) mukaan tutkittua tietoa siitä, miten vanhemmat perustelevat erilaisia lastenhoitoa koskevia ratkaisujaan, on olemassa vähän. Kartoituksemme antaa joiltakin osin vastauksia edellä mainittuun vajeeseen. Tutkimukseen vastanneista äideistä enemmistö näki varhaiskasvatuksen olevan lapsen oikeus. He myös ajattelivat, että lapsella on tarve osallistua johonkin varhaiskasvatuksen muotoon ennen esikoulun aloitusta. Lapsen oikeutta ja tarvetta päivähoitoon perusteltiin muun muassa varhaiskasvatuksen tarjoaman sosiaalisen

ympäristön sekä siellä kehittyvien valmiuksien ja taitojen kautta. Tuloksemme on samansuuntainen Alasuutarin (2003, 162) tutkimustulosten kanssa, joiden mukaan lasten vanhempien työssäkäynti ei määrittynyt lapsen päivähoitoon osallistumisen ensisijaiseksi perusteeksi. Vanhemmat näkivät päivähoiton tärkeänä ja tarpeellisena osana alle kouluikäisen lapsen kasvatusta sen pedagogis-opetuksellisten ja kasvatuksellisten tavoitteiden kautta.

Useissa perusteluissa äidit nostivat esiin lapsen tarpeen varhaiskasvatukseen kasvavan hänen ylittäessä kolmen vuoden iän. OECD-maiden välisessä vertailussa Suomi sijoittuukin selkeästi keskiarvojen alapuolelle alle 3-vuotiaiden sekä 3–5-vuotiaiden lasten varhaiskasvatukseen osallistumisessa (Taguma, Litjens & Makowiecki 2012, 9). 3–5-vuotiaiden vähäisen osallistumisen varhaiskasvatukseen nähdään johtuvan siitä, että alle 3-vuotiaiden kotihoidon tukeen turvaten Suomessa hoidetaan kotona lisäksi suuri määrä perheen vanhempia lapsia (Karila 2016, 33).

Yli puolet tutkimukseen vastanneista äideistä näki, että subjektiivisen päivähoito-oikeuden tulisi koskettaa kaikkia lapsia ja perheitä. Tämä tulos on samansuuntainen CHILDCARE-tutkimushankkeen kanssa, jossa päivähoito-oikeuden rajaamisen katsottiin luovan eriarvoisuutta lasten välille (Hietämäki ym. 2017, 70-71). Subjektiivista päivähoito-oikeutta koskevissa vastauksissa nousi kuitenkin esiin lievää ristiriitaisuutta, sillä perusteluissa äidit painottivat perusteltujen syiden oikeuttavan päivähoitoon. Näistä korostettiin eniten lasten yksilöllisiä tuen tarpeita. Mikäli perusteltuja syitä ei ilmennyt, varhaiskasvatuspalveluiden tulisi äitien mukaan olla ensisijaisesti opiskelevien tai työssäkäyvien etuoikeus. Edellä mainittu näkemys on myös samansuuntainen CHILDCARE -tutkimushankkeessa esiin nousseen tuloksen kanssa, jonka mukaan perustellut syyt - esimerkiksi lapsen tai perheen tuen tarpeet, toimivat oikeuttavina lapsen varhaiskasvatukseen osallistumiseen vanhemman ollessa kotona. Varhaiskasvatukseen osallistuminen koettiin siten tukitoimena lapsen ja perheen tilanteessa. (Hietämäki ym. 2017, 69.)

Yli puolet äideistä toivoi muutoksia kotihoidon tukeen, jotta lapsen hoito kotona voisi jatkua pidempään. Yhteiskunnalta saadun tuen määrä koettiin

riittämättömänä (myös Hietamäki ym. 2017, 70-71). Äidit korostivat nykyisen kotihoiton tuen olevan taloudellisesti perheen valinnanvapautta rajoittava, jolloin lasten päivähoido täytyy aloittaa aikaisemmassa vaiheessa, kuin äidit sitä halusivat.

Tässä tutkimuksessa varhaiskasvatusta ja kotihoitoa koskevat tulokset olivat yhteneviä aikaisemman ajankohtaisen tutkimuksen kanssa. Nettikirjoituksissa esiintynyttä kotihoiton ja varhaiskasvatuksen vahvaa vastakkainasettelua ei noussut tuloksissamme selkeästi esiin, jonka näemme myönteisenä asiana. Kotihoiton ja sen ulkopuolella tapahtuvan varhaiskasvatuksen tulisi olla toisiaan täydentäviä ja tukevia sen sijaan, että ne nähtäisiin toistensa vastakohtina tai jopa toisiaan poissulkevinä asioina.

Lastentarhanopettajien yliopistokoulutusta ja sen arvostusta koskeviin väittämiin hiukan yli puolet äideistä oli vastannut myönteisesti, mikä oli tuloksena hieman odotettua matalampi. Tulos antaa viitteitä siitä, etteivät äidit näe varhaiskasvatuksen ammattilaisten koulutusta tärkeimpänä asiana varhaiskasvatustyössä. Mielenkiintoista oli kuitenkin huomata, että tästä huolimatta suurin osa äideistä oli kiinnostunut tietämään lapsensa kasvatukseen osallistuvien henkilöiden koulutustaustat ja näki, että varhaiskasvatuksessa tarvitaan pedagogista osaamista. Karilan ja Kupilan (2010, 76) varhaiskasvatuksen työidentiteettien muotoutumista koskevassa tutkimuksessa nousi esille valtaisa kokemustiedon arvostus niin vasta-alkajien kuin kokeneiden varhaiskasvatuksen ammattilaisten keskuudessa. Kokemustiedon nähtiin olevan merkityksellisintä tietoa varhaiskasvatustyössä. Saattaakin olla, että myös äidit näkevät kokemustiedon koulutuksen rakentamaa teoriapohjaa merkittävämmäksi asiaksi.

On otettava kuitenkin huomioon, että vastausten yhteenlaskettu keskiarvo lastentarhanopettajien yliopistokoulutuksen arvostusta mittaavista väittämistä saattaa kuitenkin osittain olla vääristynyt. Äitien näkemyksiä yliopistokoulutuksen riittävästä käytännönläheisyydestä selvittänyt yksittäinen väittämä sai reilun kolmasosan *“ei samaa eikä eri mieltä”* -vastauksia. Väittämän perusteissa nousi vahvasti esiin tietämättömyys koulutuksen sisällöstä ja siitä, paljonko se todellisuudessa sisältää käytäntöä ja työharjoitteluita. Tämä on toisaalta

hyvin ymmärrettävää, sillä useimmista yliopistokoulutuksista poiketen lastentarhanopettajakoulutus sisältää tavanomaista enemmän käytännön työskentelyä toimien suoraan ammattiin valmistavana koulutuksena. Äidit saattavat mieltää koulutuksen todellisuutta vahvemmin teoria- ja lukupainotteiseksi, mikäli he peilaavat tätä perinteisiin yliopistokoulutuksiin. Toisaalta, vaikka käytännönosaaminen onkin erittäin tärkeää vuorovaikutustyössä, Karila ja Kupila (2010, 76) heittävät seuraavan haasteen varhaiskasvatuksen opiskelijoille: olisi myös tärkeää oppia ymmärtämään koulutuksen tuoman osaamisen merkitys varhaiskasvatuksessa - mihin lopulta kaikki toiminta pohjautuu?

Näkisimme, että olisi tärkeää avata vanhemmille koulutuksen sisältöä jo opintojen aikana. Haastavuutta tähän lisää kuitenkin se, että työharjoittelut tulee usein suorittaa opiskelupaikkakunnalla, mikä rajaa mahdollisuutta avartaa tietoa koulutuksen sisällöistä laajemmalle alueelle. Uskomme myös, että nettikeskusteluissa useimmat voimakkaasti lastentarhanopettajien yliopistokoulutusta väheksyvät kommentit juontavat juurensa tietämättömyydestä koskien koulutuksen sisältöä sekä toisaalta myös ammatin vaativuutta. Täten olisi tärkeää tuoda näkyvämmäksi äitienkin arvostamaa pedagogista osaamista, mikä lukeutuu yliopistopohjaisen lastentarhanopettajan ydinosaan.

Lastentarhanopettajien yliopistokoulutuksen arvostusta koskevia vastauksia yksityiskohtaisemmin tarkastellessa ilmeni, että korkeasti kouluttautuneet äidit olivat vastanneet kaikkiin koulutusta koskeviin väittämiin keskimääräistä myönteisemmin. Tulos voi kertoa siitä, että korkeammin koulutetut henkilöt arvostavat yleisestikin enemmän koulutusta verrattuna matalammin koulutettuihin. Lisäksi mitä enemmän lapsia äidillä oli, sitä myönteisempänä lastentarhanopettajien yliopistokoulutus nähtiin. Tästä luetaan pois kuitenkin nelilapsiset äidit, sillä heitä oli hyvin pieni osa vastaajista. Myös yli 26-vuotiaat äidit olivat vastanneet väittämiin keskimääräistä myönteisemmin verrattuna tätä nuorempiin äiteihin. Nämä tulokset saattavat kertoa kokemuksen kautta nousseesta arvostuksesta, sillä äideillä voi olla iän tai lapsilukumäärän myötä kertynyt enemmän kokemusta varhaiskasvatuksen asiakkaana toimimisesta.

Vaikka yleiskatsauksen mukaan äitien myönteisyys lastentarhanopettajien yliopistopohjaista koulutusta kohtaan ei esiintynyt kovin vahvana, heistä suurin osa näki korkeakoulutuksen lisäävän varhaiskasvatuksen ammattilaisten lapsilähtöisyyttä ja ammattitaitoa. Lisäksi lastentarhanopettajien tekemä työ koettiin tärkeäksi.

Varhaiskasvatuksen vaikuttavuutta ja merkitystä kuvaavista väittämistä saadut tulokset olivat odotetun suuntaiset, eli vaikutukset nähtiin yleisesti hyvin myönteisenä. Mikään taustatekijä ei lopulta muodostanut merkitseviä eroja äitien välisille näkemyksille. Enemmistö äideistä oli sitä mieltä, että varhaiskasvatus luo perustan elinikäiselle oppimiselle ja lähes jokainen vastaaja koki varhaiskasvatuksen tukevan lasten kehitystä ja edistävän hyvinvointia. Äidit kuitenkin painottivat, että edellä mainittu mahdollistuu silloin, mikäli päiväkotien resurssit ovat riittävät. Lähes jokaisessa kommentissa resursseilla viitattiin ryhmäkokoihin ja henkilökunnan riittävyyteen. Nykyisellään ryhmäkoot koettiin liian suuriksi (myös Hietamäki ym. 2017, 69).

Vaikka äidit pitivät varhaiskasvatuksen lapsikohtaisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia merkittävänä, painotettiin lähes jokaisen väittämän perusteluosiossa kotihoidolla olevan samanlaisia vaikutuksia. Kotihoidon nähtiin ehkäisevän lasten syrjäytymistä, tukevan tasa-arvoa, luovan perustaa elinikäiselle oppimiselle sekä edistävän lasten hyvinvointia ja tukevan heidän kehitystä. Alasuutarin (2003, 162) mukaan nyky-yhteiskunnassa vanhempien näkemys päivähoidosta tärkeänä ja tarpeellisena osana alle kouluikäisen lapsen kasvatusta on kulttuurisesti vahva. Tämän myötä kotona lastaan kasvattavat vanhemmat joutuvatkin usein hakemaan oikeutusta omalle ratkaisulleen selittämällä, että lapsi saa kotona samaisen hyvän ja kehitystä tukevan kasvatuksen, minkä päivähoidon tulkitaan antavan lapselle.

Tähän tutkimukseen osallistuneiden äitien mukaan varhaiskasvatus on kannattava sijoitus tulevaisuuteen, sillä tulevaisuus on lapsissa. Onkin mielestämme syytä kysyä, miksi alle kouluikäisten lasten kasvatusta ja opetusta ei yleisesti ottaen pidetä yhteiskunnassamme arvokkaana, vaikka varhaiskasvatuksen yksilölliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset tunnustetaan ja tunnustetaan?

7.2 Tulosten luotettavuus, yleistettävyyys ja rajoitukset

Vaikka äitien näkemyksiä varhaiskasvatuksesta ja lastentarhanopettajien koulutuksesta ei ole aikaisemmin tutkittu samoista näkökulmista, olemme onnistuneet vertaamaan tutkimustuloksiamme aikaisempiin aihetta koskeviin ajankohtaisiin kotimaisiin ja kansainvälisiin tutkimuksiin sekä teoriaan. Käyttämämme määrälliset ja laadulliset analyysimenetelmät ovat olleet monipuolisia sekä toisiaan tukevia ja niiden voidaan nähdä parantavan niin tutkimustulosten, kuin analyysin uskottavuutta ja luotettavuutta (Moilanen & Rähä 2010, 55-56, 61; Metsämuuronen 2009, 266). Lisäksi alaluvussa 5.3.2 esille tuotujen monitutkija- sekä monimetodi -menetelmien hyödyntämisen voidaan nähdä kasvattavan tutkimuksen luotettavuutta monilta osin (Metsämuuronen 2009, 115).

Käytimme aineistonkeruumenetelmänä verkkokyselylomaketta, jonka vahvuutena näemme väittämien onnistuneen muotoilun, sillä ne eivät aiheuttaaneet vastaajille väärinymmärryksiä (ks. Vilka 2014, 153). Lomake sisälsi suurimmaksi osaksi asenneilmauksien mittaamisessa käytettyjä Likert-asteikollisia ”*samaa mieltä*” ja ”*eri mieltä*” -väittämiä, joihin voi tosin liittyä *sosiaalisesti suotavuudeksi* kutsuttu ilmiö. Vastaajat saattavat valita vaihtoehdon, jonka he ajattelevat olevan toivottava tai odotettava ja tämä voi heikentää tulosten luotettavuutta (ks. Hirsjärvi 2009, 192). Kyselylomakkeen sisältämien ja tuloksissa raportoitujen osioiden (*päivähoito & kotihoito, varhaiskasvatus & koulutus* sekä *varhaiskasvatus & yhteiskunta*) lisäksi kyselylomakkeemme sisälsi kohdan *varhaiskasvatuksen merkitys*, jonka pohjalta selvitimme, mitä asioita äidit pitävät tärkeimpinä päivähoidossa. Osioista saatuja tuloksia ei raportoitu tässä tutkielmassa, sillä kertynyt data oli jo nykyisellään riittävän laaja.

Tutkimuksen vahvuutena voidaan nähdä vastaajien itsevalikoituneisuus, mikä on voinut lisätä vastaajien motivaatiota ja totuudenmukaista vastaamista. Saadut vastaukset olivat jakautuneet tasaisesti Keski-Suomen ja Keski-Pohjanmaan välillä, joten kumpikaan kunta ei ollut tutkimuksessamme aliedustettuna. On kuitenkin huomioitava, että 101 vastaajan otoskoko ei ole niin suuri, eikä ikäjakauma (19–44-vuotta) niin laaja, että voisimme yleistää tuloksia koskemaan koko perusjoukkoa – eli keskisuomalaisia ja keskipohjanmaalaisia äitejä.

Tutkimuksemme idea oli kuitenkin toimia näkemyksiä kartoittavana, jossa koemme sen onnistuneen. Se on antanut suuntaa äitien varhaiskasvatusta ja lastentarhanopettajien yliopistokoulutusta koskevista asenteista ja näkemyksistä.

Tulosten määrällisessä analyysissä käytimme melko paljon parametrittomia testejä, sillä kaikkien muuttujien jakaumat eivät täyttäneet normaalijakauman oletusta. Parametrittomien testien käyttäminen vähentää aina jonkin verran tulosten luotettavuutta, mikä on myös syytä huomioida tuloksia tarkastellessa.

Sillä, että varhaiskasvatus on viime aikoina ollut vahvasti esillä mediassa ja julkisissa keskusteluissa, on voinut olla jonkinlaisia vaikutuksia äitien mielipiteisiin ja sitä kautta myös vastauksiin. Toisaalta näemme varhaiskasvatuksen esilläolon hyvin myönteisenä, sillä se on saattanut herättää lukijoissaan erilaisia pohdintoja sekä kiinnostusta ottamaan enemmän selvää aiheesta.

7.3 Tutkimuksen anti ja jatkotutkimustarpeet

Suuri osa erityisesti varhaiskasvatukseen ja kotihoitoon liittyvistä tuloksista nousi monilta osin CHILDCARE-tutkimushankkeessa (2016) saatuja tuloksia. Lastentarhanopettajien yliopistokoulutus sisältöineen oli äideille vieras ja tämän tuloksen perusteella näkisimme, että olisi tärkeää tuoda lastentarhanopettajien yliopistokoulutuksen sisältöjä näkyvämmäksi. Äitejä mietitytti koulutuksen riittävä käytännönläheisyys, sillä käytännön osaaminen näyttäytyi heille merkityksellisenä. Miten voitaisiin saada perheet paremmin mukaan lastentarhanopettajan yliopistokoulutukseen jo opiskeluiden aikana?

Tutkimuksesta ja siitä saaduista tuloksista nousi useita ideoita mahdollisiin jatkotutkimuksiin. Jatkossa voitaisiin keskittyä tarkemmin tutkimuksissamme esillä olleisiin yksittäisiin osa-alueisiin, kuten esimerkiksi lastentarhanopettajien yliopistokoulutusta koskeviin näkemyksiin. Tällöin aiheesta olisi mahdollista saada vielä yksityiskohtaisempaa ja syvällisempää tietoa. Myös esimerkiksi haastattelemalla äitejä lapsen hoitomuotoa koskevista valinnoista voitaisiin

päästä syvemmin käsittelemään valintojen taustalla olevia ajatuksia, kokemuksia ja arvoja.

Koska äidit näyttävät tämän kartoituksen perusteella pitävän varhaiskasvatusta arvossa – ainakin yli 3-vuotiaiden lasten kohdalla, olisi myös mielenkiintoista tutkia aihetta jonkun toisen perusjoukon näkökulmasta. Lisäksi voitaisiin vertailla erilaisia ryhmiä, kuten varhaiskasvatuspalveluita käyttäviä henkilöitä ja niiden ulkopuolelle lukeutuvia. Tällöin olisi mahdollista tarkastella, onko kokemustiedolla vaikutusta varhaiskasvatusta koskeviin näkemyksiin. Myös alle 3-vuotiaiden lasten hoitomuotoa ja näkemyksiä sen taustalla koskeva tutkimus voisi olla paikallaan, sillä tämänkin tutkimuksen mukaan osa äideistä näki, etteivät tätä pienemmät lapset juurikaan hyödy varhaiskasvatuksesta. Lisäksi olisi mielenkiintoista selvittää, miten varhaiskasvatuksessa työskentelevät eri ammattikunnat näkevät toistensa koulutuksen ja niiden ydinosamisalueet.

Se, miten lapsuus määritellään ja millaisena lapsuus nähdään, riippuu ympäröivän kulttuurin arvoista ja yhteiskunnallisista painotuksista. On kulunut pian 30 vuotta siitä, kun YK:n Lapsen oikeuksien sopimus toi mukanaan merkittävän kansainvälisen hyväksynnän sille, että lapsuus itsessään on tärkeä, eikä ainoastaan vaihe kohti aikuisuutta (Unicef 2018, 4). Yksi, kenties eniten vastauksia varhaiskasvatuksen ja sen piirissä työskentelevien ammattilaisten heikon yhteiskunnallisen arvostuksen taustoihin tarjoava kysymys lieneekin seuraava: millaisena ja miten merkittävänä lapsuus *todellisuudessa* nähdään yhteiskunnassamme?

LÄHTEET

- Aamulehti. 2017. Suomen päiväkodeissa kytee todellinen ongelma – miksi huonosti palkatut lastentarhanopettajat uuvutetaan valtavan työtaakan alla? Uutiset. Kotimaa. 11.9.2017. <https://www.aamulehti.fi/uutiset/suomen-paivakodeissa-kytee-todellinen-ongelma-miksi-huonosti-palkatut-lastentarhanopettajat-uuvutetaan-valtavan-tyotaakan-alla-200385909/>. (Luettu: 28.9.2017.)
- Aamulehti. 2018. Päiväkotien arki mullistuu: uusi varhaiskasvatuslaki määrää jokaiseen lapsiryhmään kaksi korkeakoulutettua aikuista – opettaja-ammattinimikkeen saa jatkossa vain yliopistosta. Uutiset. Kotimaa 6.2.2018. <https://www.aamulehti.fi/uutiset/paivakotien-arki-mullistuu-uusi-varhaiskasvatuslaki-maaraa-jokaiseen-lapsiryhmaan-kaksi-korkeakoulutettua-aikuista-opettaja-ammattinimikkeen-saa-jatkossa-vain-yliopistosta-200722513/>. (Luettu: 7.2.2018.)
- Aho, I. & Kosonen, R. 2017. ”Tädit pitää tärkeänä, että kädet pitää pestä” - Käsi-työksiä lastentarhanopettajasta internet- ja sanomalehtikeskusteluissa. Pro gradu-tutkielma. Kasvatustieteiden tiedekunta. Tampereen yliopisto.
- Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Vanhemmuuden ja yhteiskunnallisen kasvatuksen suhde vanhempien puheessa. Helsinki: Gaudeamus.
- Alila, K., Eskelinen, M., Estola, E., Kahiluoto, T., Kinos, J., Pekuri, H-M., Polvinen, M., Laaksonen, R. & Lamberg, K. 2014. Varhaiskasvatuksen historia, nykytila ja kehittämisen suuntalinjat. Opetus- ja kulttuuriministeriö – Tausta-aineisto varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä valmisteleavan työryhmän tueksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:12. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75258/tr12.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Luettu: 10.1.2018)
- Bergman, M. M. 2008. *Advances in mixed methods research*. London: SAGE Publications.
- Boone, H. & Boone, D. 2012. Analyzing Likert Data. *Journal of Extension*. Vol. 50, No. 2. Saatavissa: https://www.joe.org/joe/2012april/pdf/JOE_v50_2tt2.pdf. (Luettu: 1.3.2018.)
- Brotherus, A. 2012. Koulutuksen historiaa. Lastentarhanopettajakoulutuksen 120-vuotisjuhlavuoden verkkosivut. <http://blogs.helsinki.fi/lto-koulutus120vuotta/lastentarhanopettajakoulutuksen-historiaa/> (Luettu: 16.2.2018)

- Creswell, W. J. 2003. *Research Design. Qualitative, Quantitative and Mixed Methods*. 2. painos. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. 2014. Määräykset ja ohjeet 2016:1. Opetushallitus. http://www.oph.fi/download/163781_esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf. (Luettu: 20.1.2018.)
- Eskelinen, M. & Hjelt, H. 2017. Varhaiskasvatuksen henkilöstö ja lapsen tuen toteuttaminen. Valtakunnallinen selvitys 2017. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:39. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80737/okm39.pdf> (Luettu: 1.2.2018)
- Esping-Andersen, G. 2007. Childhood Investments and Skill Formation. *Int Tax Public Finance* 15, 19–44. Saatavissa: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s10797-007-9033-0.pdf>. (Luettu: 20.2.2018.)
- Fenech, M. 2011. An Analysis of the Conceptualisation of 'Quality' in Early Childhood Education and Care Empirical Research: promoting 'blind spots' as foci for future research. *Contemporary Issues in Early Childhood*. Vol. 12, No. 2.
- Fricker, R. 2008. Sampling Methods for Web and E-mail Surveys. *Online Research Methods*, 195–217. <http://faculty.nps.edu/rdfricke/docs/5123-Fielding-Ch11.pdf>. (Luettu: 5.3.2018.)
- Gosling, S., Vazire, S., Srivastava, S. & John, O. 2004. Should We Trust Web-Based Studies? - A Comparative Analysis of Six Preconceptions About Internet Questionnaires. *American Psychologist*, Vol. 59, No. 2, 93–104.
- Heckman, J. 2013. Invest in early childhood development: Reduce deficits, strengthen the economy. The Heckman Equation. Saatavissa: https://heckmanequation.org/assets/2013/07/F_HeckmanDeficitPieceCUSTOM-Generic_052714-3-1.pdf. (Luettu: 10.1.2018)
- Heckman, J. 2011. The Economics of Inequality - The Value of Early Childhood Education. *American Educator*. Saatavissa: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ920516.pdf>. (Luettu: 10.1.2018.)
- Heikka, J. 2016. Jaettu pedagoginen johtajuus ja opettajajohtajuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa: S. Parrila & E. Fonsen. *Varhaiskasvatuksen pedagoginen johtajuus*. (toim.) 2016. Jyväskylä: PS-kustannus, 30–38.
- Helsingin Sanomat. 2018. Järjestöt kiistelevät siitä, kuka saa kasvattaa lasta – ministeri lisäisi päiväkodin työntekijöiden koulutusta. Uutiset. Kotimaa. 22.1.2018. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000005533824.html>. (Luettu: 20.2.2018.)

- Hietämäki, J., Kuusiholma, J., Räikkönen, E., Alasuutari, M., Lammi-Taskula, J., Repo, K., Karila, K., Hautala, P., Kuukka, A., Paananen, M., Ruutiainen, V. & Eerola, P. 2017. Varhaiskasvatus- ja lastenhoitoratkaisut yksivuotiaiden lasten perheissä - CHILDCARE-kyselytutkimuksen 2016 perustulokset. Työpäpaperi 24/2017. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki: Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 10. painos. Helsinki: Tammi.
- Hujala, E., Fonsén, E. & Elo, J. 2012. Evaluating the quality of the child care in Finland. *Early Child Development and Care*, 182:3-4, 299-314.
- Hänninen, S-L. & Valli, S. 1986. Suomen lastentarhatyön ja varhaiskasvatuksen historia. Keuruu: Otava.
- Johnson, R. B., Onwuegbuzie A. J. & Turner, L. A. 2007. Toward a Definition of Mixed Methods Research. *Journal of Mixed Methods Research*. Vol. 1, No. 2,112-133. Sage Publications.
- Kaleva. 2018. "Laadukas varhaiskasvatus vaarassa" - OAJ pelkää kellokorttimallin tekevän päiväkodista lapsiparkin. Uutiset. Kotimaa. 4.2.2018. <http://www.kaleva.fi/uutiset/kotimaa/laadukas-varhaiskasvatus-vaarassa-oaj-pelkaa-kellokorttimallin-tekevan-paivakodista-lapsiparkin/752488>. (Luettu: 10.2.2018.)
- Karila, K. 2016. Vaikuttava varhaiskasvatus – Tilannekatsaus toukokuu 2016. Raportit ja selvitykset 2016:6. Opetushallitus.
- Karila, K., Eerola, P., Alasuutari, M., Kuukka, A. & Siippanen, A. 2017. Varhaiskasvatuksen järjestämisen puhekehykset kunnissa. *Yhteiskuntapolitiikka* 82 (2017): 4.
- Karila, K., Kinos, J., Niiranen, P. & Virtanen, J. 2003. Varhaiskasvatuksen muotoutuminen lastentarhanopettajankoulutuksen opetussuunnitelmissa. *Kasvatus* 2/2003.
- Karila, K., Kosonen, T. & Järvenkallas, S. 2017. Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartta vuosille 2017-2030 - Suuntaviivat varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nostamiseen sekä päiväkotien henkilöstön osaamisen, henkilöstörakenteen ja koulutuksen kehittämiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:30.
- Karila, K. & Kupila, P. 2010. Varhaiskasvatuksen työidentiteettien muotoutuminen eri ammattilaissukupolvien ja ammattiryhmien kohtaamisissa. Loppuraportti. Tampereen yliopisto.
- Keskisuomalainen. 2017. Lyhyet -palsta. 9.9.2017. (Luettu 9.9.2017)

- Kinos, J. 1997. Päiväkoti ammattikuntien kamppailujen kenttänä. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja C. Osa 133.
- Kinos, J. 2008. Professionalism – a breeding ground for struggle. The example of the Finnish day-care centre. *European Early Childhood Education Research Journal*. Vol. 16, No. 2, 224–241.
- Kinos, J. & Palonen, T. 2012. Varhaiskasvatuksen lähihistoria. Teoksessa P. Kettunen & H. Simola. (Toim.) Tiedon ja osaamisen Suomi. Kasvatus- ja koulutus Suomessa 1960-luvulta 2000-luvulle. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 229–248.
- Lastentarhanopettajaliitto. 2005. Lastentarhanopettaja - varhaiskasvatuksen asiantuntija ja ammattilainen. Helsinki. <https://asiakas.kotisivukone.com/files/japy.palvelee.fi/tiedostot/osaajaesitesuomi.pdf> (Luettu: 19.2.2018)
- Laki lasten päivähoidosta. 1973. 19.1.1973/36. Finlex.
- Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 2005. 29.4.2005/272. Finlex.
- Layzer, The "quality", B. 2006. The "quality" of early care and education settings - Definitional and Measurement Issues. Abt Associates, Inc., Cambridge Massachusetts. *Evaluation Review*, 30 (5), 556–576.
- Lindeboom, G-J. & Buiskool, B-J. 2013. Quality in Early Childhood Education and Care. Directorate-General for Internal Policies. Policy Department, Structural and Cohesion Policies. European Parliament. [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/495867/IPOL-CULT_ET\(2013\)495867_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/495867/IPOL-CULT_ET(2013)495867_EN.pdf). (Luettu: 21.1.2018.)
- Metsämuuronen, J. 2005. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. 3.laitos. Helsinki: International Methelp ky.
- Metsämuuronen, J. 2006. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Helsinki: International Methelp ky.
- Metsämuuronen, J. 2009. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä 4. laitos. Helsinki: International Methelp ky.
- Miettinen, J. & Vehkalahti, K. 2013. Verkkokyselytutkimuksen otosten valinta. Teoksessa: S-M. Laaksonen, J. Matikainen & M. Tikka. (toim.) Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Tampere: Vastapaino, 84–104.

- Moilanen, P. & Rähkä, P. 2010. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa: J. Aaltola & R. Valli. (toim.) Ikkunota tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Juva: WS Bookwell Oy, 46–69.
- Myers, R.G. 2006. Quality in Program of Early Childhood Care and Education. Scientific and Cultural Organization, United Nations. <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001474/147473e.pdf>. (Luettu: 18.1.2018.)
- Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Tammi.
- Niikko, A. 2001. Esiopetuksen pitkä taival. Joensuu: University Press Oy.
- OAJ. 2018. Varhaiskasvatuslaki. <https://www.oaj.fi/cs/oaj/varhaiskasvatuslaki>. (Luettu: 5.4.2018)
- OECD. 2000. Early Childhood Education and Care Policy in Finland. Background report prepared for the OECD Thematic Review of Early Childhood Education and Care Policy. <http://www.oecd.org/finland/2476019.pdf>. (Luettu: 27.2.2018.)
- OECD. 2015. Starting Strong IV: Monitoring Quality in Early Childhood Education and Care. OECD Publishing, Pariisi. http://www.sel-gipes.com/uploads/1/2/3/3/12332890/2015_-_ocde_-_starting_strong_iv_monitoring_quality_in_early_childhood_education_and_care..pdf. (Luettu: 25.2.2018.)
- OECD. 2017. Education at a Glance 2017: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2017-en>. (Luettu: 28.2.2018.)
- Oireachtas library & Research service. 2012. Early Childhood Education and Care. Library & Research Service. No. 4. <https://www.oireachtas.ie/parliament/media/housesoftheoireachtas/libraryresearch/spotlights/spotEarlyEd180412.pdf>. (Luettu: 19.1.2018.)
- Onnismaa, E-L., Paananen, M. & Lipponen, L. 2014. Varhaiskasvatusjärjestelmän polkuriippuvuuksien jäljillä. *Kasvatus & Aika* 8 (2) 2014, 6–21.
- Opetushallitus. 2018. Kasvatus, koulutus ja tutkinnot – Varhaiskasvatus. http://www.opph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus. (Luettu: 1.3.2018)
- Perusopetuslaki. 1998. 21.8.1998/628. Finlex.
- Punch, K. F. 2003. Survey Research. London: SAGE Publications.
- Sapsford, R. 2007. Survey research. 2nd edition. London: SAGE Publications.

- Schuyler Center. 2012. Quality: What it Is and Why it Matters in Early Childhood Education. New York.
- Solares, E. & Liebkind, K. 2012. Ryhmien väliset ennakkoluulot ja niihin vaikuttaminen. *Psykologia* 47 (05-06), 357–36.
- Taguma, M., Litjens, I. & Makowiecki, K. 2012. Quality Matters in Early Childhood Education and Care. OECD. Englanti. <http://www.oecd.org/education/school/50165861.pdf>. (Luettu: 12.1.2018.)
- Tiilikka, A. 2005. Äitien kasvatuskäsitteitä ja arvioita hyvästä päiväkotikasvatuksesta. Väitöskirja. Kasvatustieteiden ja opettajakoulutuksen yksikkö. Oulun yliopisto.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Unicef. 2018. YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista.
- Valli, R. 2001. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa: J. Aaltola & R. Valli. (toim.) *Ikunoita tutkimusmetodeihin I - Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. Jyväskylä: PS-kustannus: Jyväskylä, 100–112.
- Varhaiskasvatustutkimuslaki 1973. 19.1.1973/36. Finlex.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2016. Määräykset ja ohjeet 2016:17. Opetushallitus. http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf
- Varhaiskasvatustyöryhmän muistio. 1999. Sosiaali- ja terveysministeriö. Työryhmämuistioita 4. Helsinki.
- Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.
- Väestöliitto. 2012. Ajankohtaista päivähoitokeskustelua: Professori Liisa Keltikangas-Järvinen. 9.5.2012 luento koskeva artikkeli. <https://www.perheaikea.fi/jutut/lapsi-perheessa/lapsen-maailma/ajankohtaista-paivahoitokeskustelua-professori-liisa-keltikangas-jarvinen/> (Luettu: 20.2.2018)

LIITTEET

Liite 1. Saatesanat

Hei äidit! ☺

Olemme 3. vuosikurssin varhaiskasvatustieteen opiskelijoita Jyväskylän yliopistosta. Teemme parhaillaan kandidaatintutkielmaa, jossa pyrimme selvittämään, minkälaisia käsityksiä kotiseuduillamme asuvilla äideillä on varhaiskasvatuksesta ja lastentarhanopettajan yliopistokoulutuksesta.

Vastaamalla tähän verkkokyselyyn, autat meitä tutkimuksen teossa. Vastaaminen tapahtuu luottamuksellisesti, täysin nimettömänä ja vie sinulta aikaa noin 10 minuuttia. Kun avaat kyselyn, löydät tarkemmat ohjeet sen täyttöön.

Olemme erityisen kiitollisia jokaisesta vastauksesta!

Jos haluat antaa meille palautetta tai sinulle herää jotakin kysyttävää aihetta koskien, toivomme, että otat meihin yhteyttä sähköpostin välityksellä.

Alta löydät linkin verkkokyselylomakkeeseen.

Ystävällisin terveisin,

Ella Eskeli

ella.s.s.eskeli@student.jyu.fi

Jenni Hakkarainen

jenni.e.hakkarainen@student.jyu.fi

Ps. Ylläpito on hyväksynyt verkkokyselylomakkeen julkaisun

Liite 2. Kyselylomake

Tutkimuskysely

Hienoa, että olet päättänyt vastata kyselyymme!

Olemme 3. vuosikurssin varhaiskasvatustieteen opiskelijoita Jyväskylän yliopistosta. Teemme kandidaatintutkielmaa, jonka tavoitteena on pyrkiä kartoittamaan asenteita ja käsityksiä koskien varhaiskasvatusta ja lastentarhanopettajan yliopistokoulutusta. Tämän kyselylomakkeen tarkoituksena on kerätä tietoa edellä mainituista teemoista.

Varhaiskasvatusta toteutetaan mm. päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja kerhoissa.

Lomake sisältää taustatietojen lisäksi yhteensä 4 osiota ja 18 vastauskohtaa. Seuraavaan osioon pääset siirtymään painamalla "Seuraava/Next" -painiketta. Jos haluat muokata joitakin vastauksia, peruuttaminen onnistuu "Takaisin/Back"-painikkeen kautta. Kun olet täyttänyt lomakkeen ja olet valmis lähettämään vastaukseksi, paina viimeisen osion lopussa sijaitsevaa "Lataa/Submit"-painiketta.

HUOM!

Kahden ensimmäisen osion alussa olemme määritelleet lyhyesti muutaman keskeisen käsitteen.

*Pakollinen

TUTKIMUSLUPA

Jyväskylän yliopisto saa käyttää vastauksia tutkimustarkoitukseen. Kaikki vastaukset ovat täysin luottamuksellisia sekä nimettömiä. *

- Kyllä
- Ei

TAUSTATIEDOT

1. Missä maakunnassa asut? *

- Keski-Pohjanmaalla
- Keski-Suomessa
- Muu: _____

2. Minkä ikäinen olet? Kirjoita vastauksesi täysin numeeriseen muotoon (esim. 30). *

_____

3. Valitse korkein koulutuksesi *

- Kansakoulu
- Peruskoulu
- Ammattikoulu
- Lukio
- Opistotason ammatillinen koulutus
- Ammattikorkeakoulu
- Yliopisto
- Muu: _____

4. Tämän hetkinen tilanteesi? *

- Työskentelen
- Opiskelen
- Olen työtön
- Olen äitiysvapaalla
- Olen vanhempainvapaalla
- Olen hoitovapaalla
- Muu: _____

5. Oletko osallistunut lapsena päivähoitoon (päiväkoti, perhepäivähoito, ryhmäperhepäivähoito, kerhotoiminta ym.)? *

Kyllä

En

6. Kuinka monta lasta sinulla on? Kirjoita vastauksesi numeerisessa muodossa (esim. 2). *

_____

7. Osallistuuko lapsesi tai onko lapsesi osallistunut varhaiskasvatukseen (päiväkoti, perhepäivähoito, ryhmäperhepäivähoito, kerhotoiminta ym.)?

*

Kyllä

Ei

Muu: _____

Päivähoito & kotihoito

Seuraavat väittämät perustuvat alaa koskevan tutkimustiedon lisäksi ajankoh-
taisessa nettikeskustelussa esiin nousseisiin teemoihin. Pyri vastaamaan väittä-
miin mahdollisimman rehellisesti.

- 1 = Täysin eri mieltä
- 2 = Eri mieltä
- 3 = Ei samaa eikä eri mieltä
- 4 = Samaa mieltä
- 5 = Täysin samaa mieltä

HUOM! Kaikki "Perustelu" -kohdat viittaavat niitä edeltävään väittämään. Pe-
rustelu-osiot ovat VAPAAEHTOISIA, eli halutessasi voit jättää nämä kohdat
tyhjiksi.

VARHAISKASVATUKSEN MÄÄRITELMÄ:

Nykyinen varhaiskasvatustilain (2015/580 § 1) määrittelee varhaiskasvatuksen alle kou-
luikäisen lapsen suunnitelmalliseksi ja tavoitteelliseksi hoidon, kasvatuksen ja opetuksen
muodostamaksi kokonaisuudeksi, jossa pedagogiikka on avainasemassa. Sen tavoitteena
edistää lapsen hyvinvointia sekä tukea kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä lasten
vanhempien/hoitajien kanssa.

SUBJEKTIIVINEN PÄIVÄHOITO-OIKEUDEN MÄÄRITELMÄ:

Lapsen oikeus osallistua varhaiskasvatukseen ja vanhempien/hoitajien oikeus valita lap-
sen hoidon tai varhaiskasvatuksen paikka - kotihoito, kunnallinen tai yksityinen päivähoito
(Varhaiskasvatustilain 2015/580 § 11a). Suurin osa Suomen kunnista (mukaan lukien Kok-
kola) on rajannut subjektiivista päivähoito-oikeutta enintään 20 tuntiin viikossa niiden las-
ten osalta, joiden vanhemmat/hoitajat eivät työskentele tai opiskele päätoimisesti.

1. Varhaiskasvatus on lapsen oikeus. *

1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Täysin samaa mieltä					

Perustelu

---

2. Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden tulisi koskea kaikkia lapsia ja perheitä. *

1   2   3   4   5

Täysin eri mieltä   Täysin samaa mieltä

Perustelu

---

3. Toivoisin kotihoidon tukeen muutoksia, jotka mahdollistaisivat lapseni/lasteni kotihoidon pidempään jatkumisen. *

1   2   3   4   5

Täysin eri mieltä   Täysin samaa mieltä

Perustelu

---

4. Kannatan kotihoitoa ennen esikoulun aloitusta. *

1   2   3   4   5

Täysin eri mieltä   Täysin samaa mieltä

Perustelu

Varhaiskasvatus & koulutus

Seuraavat väittämät perustuvat alaa koskevan tutkimustiedon lisäksi ajankoh-
taisessa nettikeskustelussa esiin nousseisiin teemoihin. Pyri vastaamaan väittä-
miin mahdollisimman rehellisesti.

- 1 = Täysin eri mieltä
- 2 = Eri mieltä
- 3 = Ei samaa eikä eri mieltä
- 4 = Samaa mieltä
- 5 = Täysin samaa mieltä

HUOM! Kaikki "Perustelu" -kohdat viittaavat niitä edeltävään väittämään. Pe-
rustelu-osiot ovat VAPAAEHTOISIA, eli halutessasi voit jättää nämä kohdat
tyhjiksi.

VARHAISKASVATUKSEN PEDAGOGIIKAN MÄÄRITELMÄ:

Pedagogiikka on yleisessä merkityksessä käsitys kasvatuksen tai opetuksen järjestämistä-
vasta. Pedagogiikka tulee varhaiskasvatuksessa esiin muun muassa oppimisympäristöissä
ja arjen toimintakulttuurissa. Pedagogiikkaa toteutetaan leikinomaisen ja kokonaisvaltai-
sen toiminnan kautta, sillä leikki on pienille lapsille luontaisin tapa toimia ja tutustua ym-
päriöivään maailmaan. (Rautiainen 2016.)

5. Tiedän/haluaisin tietää, minkälaisen koulutustaustan lapseni kasvatuk- seen osallistuva henkilökunta omaa. *

1	2	3	4	5	
<div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> Täysin eri mieltä ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Täysin samaa mieltä </div>					

Perustelu

---

6. Lastentarhanopettajien yliopistokoulutus ei mielestäni ole riittävän käytännönläheinen päiväkotityöhön. *

1   2   3   4   5

Täysin eri mieltä   Täysin samaa mieltä

Perustelu

**7. Mielestäni yliopistokoulutuksen käyneet lastentarhanopettajat ovat yli-
koulutettuja työtehtäviinsä ja vastuuseen nähden. ***

1   2   3   4   5

Täysin eri mieltä   Täysin samaa mieltä

Perustelu

**8. Riittää, että päiväkodin lastentarhanopettaja pitää lapsista. Koulutus on
toissijainen asia. ***

1   2   3   4   5

Täysin eri mieltä   Täysin samaa mieltä

Perustelu

---

9. Päivähoidon henkilökunnan korkea koulutus edistää laadukasta varhaiskasvatusta. *

1   2   3   4   5

Täysin eri mieltä   Täysin samaa mieltä

Perustelu

---

10. Varhaiskasvatuksessa tarvitaan pedagogista osaamista. *

1   2   3   4   5

Täysin eri mieltä   Täysin samaa mieltä

Perustelu

Varhaiskasvatus & yhteiskunta

Seuraavat väittämät perustuvat alaa koskevan tutkimustiedon lisäksi ajankoh-
taisessa nettikeskustelussa esiin nousseisiin teemoihin. Pyri vastaamaan väittä-
miin mahdollisimman rehellisesti.

- 1 = Täysin eri mieltä
2 = Eri mieltä
3 = Ei samaa eikä eri mieltä
4 = Samaa mieltä
5 = Täysin samaa mieltä

HUOM! Kaikki "Perustelu" -kohdat viittaavat niitä edeltävään väittämään. Pe-
rustelu-osiot ovat VAPAAEHTOISIA, eli halutessasi voit jättää nämä kohdat
tyhjiksi.

11. Varhaiskasvatus tukee lasten tasa-arvoisuutta. *

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

Perustelu

---

12. Varhaiskasvatus ehkäisee syrjäytymistä. *

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

Perustelu

---

13. Varhaiskasvatus tukee lasten kehitystä ja edistää hyvinvointia. *

1   2   3   4   5

Täysin eri mieltä   Täysin samaa mieltä

Perustelu

---

14. Varhaiskasvatus luo perustaa elinikäiselle oppimiselle. *

1   2   3   4   5

Täysin eri mieltä   Täysin samaa mieltä

Perustelu

---

15. Varhainen investointi varhaiskasvatukseen maksaa itsensä myöhemmin takaisin moninkertaisena. *

1   2   3   4   5

Täysin eri mieltä   Täysin samaa mieltä

Perustelu

---

16. Investoiminen varhaiskasvatukseen on sijoitus niin lasten kuin koko yhteiskunnan tulevaisuuteen. *

1   2   3   4   5

Täysin eri mieltä   Täysin samaa mieltä

Perustelu

Varhaiskasvatus & koulutus

Rastita 3 mielestäsi tärkeintä kohtaa. "Muu"- kohtaan voit lisätä omia näkemyksiäsi.

17. Jos lapseni olisi päivähoidossa/kun lapseni on päivähoidossa, pidän tärkeimpänä, että... (Valitse korkeintaan 3 mielestäsi tärkeintä.) *

- Päivähoito mahdollistaa työssäkäynnin tai opiskelun
- Lapsella on turvallista olla päivähoidossa
- Lapsi saa mahdollisuuden osallistua monipuoliseen ja virikkeelliseen toimintaan päivän aikana
- Päivähoito tukee jaksamista ja voimavaroja vanhemmuudessa
- Lapsen yksilölliset tarpeet otetaan huomioon ja häntä tuetaan niiden pohjalta päivähoidossa
- Lapsi viihtyy päivähoidossa
- Muu: _____

18. Vapaa sana! Jos sinulla heräsi ajatuksia edellisiin teemoihin liittyen tai jostakin sellaisesta asiasta, mitä pidät tärkeänä, mutta sitä ei oltu tässä kyselyssä mainittu - nyt on mahdollisuus tuoda nämä mietteet esiin. :)

Liite 3.

TAULUKKO: Äitien näkemykset varhaiskasvatuksesta oikeusnäkökulmasta tarkasteltuna

Alkuperäinen ilmaus (n = 17)	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Päälouokka
<i>"--opettelemaan päivähoitoon esimerkiksi erilaisia vuorovai- kutustaitoja."</i>	Sosiaalinen ympä- ristö (n = 4)	Lapsella oikeus päi- vähoidossa toteutetta- vaan varhaiskasva- tukseen	Varhaiskasva- tus on lapsen oi- keus (n = 16)
<i>"--oman arvon tuntevaksi yh- teiskunnan jäseneksi--"</i> <i>"--tarjoaa parempia valmiuksia jatkokoulu- ja koulumaailmassa ja muuallakin.."</i>	Valmiudet koulu- maailmaan ja elä- mään (n = 4)		
<i>"Varhaiskasvatuksen piirissä -- lasten mahdolliset haasteet tule- vat helpommin huomatuksi--"</i>	Yksilöllisten tuen tarpeiden tunnis- taminen ja tuki (n = 1)		
<i>"Eriolaisista perheoloista tule- villa lapsilla tulisi olla saman- laiset mahdollisuudet saada var- haiskasvatusta."</i>	Heikkojen kotiolo- jen tasaaminen (n = 2)		
<i>"Painottaen ettei sen tarvitse tapahtua päiväkodissa. "</i>	Varhaiskasvatus ulottuu päivähoi- don ulkopuolelle (n = 3)	Lapsella oikeus var- haiskasvatuksen eri muotoihin	
<i>"--ensisijainen oikeus kuuluisi kuitenkin olla asianmukainen ja rakastava kotihoito."</i>	Kotihoito on lap- sen oikeus (n = 2)		
<i>"Jos vanhemmat päättävät-- niin silloin se on oikeus."</i>	Varhaiskasvatus on perheiden va- linta ja oikeus (n = 4)	Varhaiskasvatus per- heen oikeutena	Varhaiskasva- tus on huolta- jien oikeus (n = 4)

Liite 4

TAULUKKO: Äitien näkemyksiä päivähoidon tarpeesta ennen esikoulua

Alkuperäinen ilmaus (n = 23)	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Pääloukka
<i>"--saisi aikaa olla vanhempien kanssa ja päivärytmi olisi enemmän lapsilähtöinen."</i>	Lapsilähtöinen päivärytmi (n = 1) Vanhemman ja lapsen yhteinen aika (n = 1)	Kotihoito vastaa paremmin lapsen tarpeisiin	Kotihoito ennen esikoulua (n = 4)
<i>"Ei pidä velvoittaa varhaiskasvatusta ennen esikoulua--"</i> <i>"Perheellä tulisi olla mahdollisuus pitää lapsi kotihoidossa niin pitkään kuin haluaa."</i>	Vapaaehtoisuus varhaiskasvatukseen (n = 1) Vanhempien oikeus valita kotihoidon kesto (n = 1)	Perheiden valinnanvapaus	
<i>"Riippuen perhetilanteesta."</i> <i>"Kannatan että kotona saa olla jos -- ja on kehittävää teke- mistä."</i>	Perhetilanne (n = 7) Kodin virikkeellisyys (n = 1)	Varhaiskasvatuksen tarve riippuvainen perheestä	Päivähoidon tarve tilanneriippuvaista (n = 12)
<i>"Riippuu täysin lapsesta ja lapsen tarpeista."</i>	Lapsen yksilöllisyys (n = 3) Lapsen tarpeet (n = 1)	Varhaiskasvatuksen tarve riippuvainen lapsesta	
<i>"--haluan että lapsillani on sosiaalista kanssakäymistä muiden lasten kanssa ennen esikoulua"</i>	Sosiaaliset suhteet (n = 4) Sosiaaliset taidot (n = 3)	Varhaiskasvatus tarjoaa sosiaalisen ympäristön	

<p><i>"--oppii paljon taitoja, joita tarvitaan esikoulussa."</i></p> <p><i>" – lapset-- oppineet-- päiväkodista paljon koulussa tarvittavia taitoja-- "</i></p> <p><i>" --lapsi oppii taitoja joita ei kotona välttämättä opi."</i></p>	<p>Esikoulu- ja kouluvalmiudet (n = 3)</p> <p>Uudet taidot (n = 3)</p>	<p>Varhaiskasvatus kehittää lapsen taitoja</p>	<p>Varhaiskasvatuksen tarve ennen esikoulua (n = 13)</p>
<p><i>"Kotihoito ainakin kolmivuotiaaksi, sitten kerhoa tai päiväkotia."</i></p>	<p>Yli 3-vuotiaan lapsen tarve varhaiskasvatukseen (n = 8)</p>	<p>Lapsen ikä vaikuttaa varhaiskasvatukseen tarpeeseen</p>	